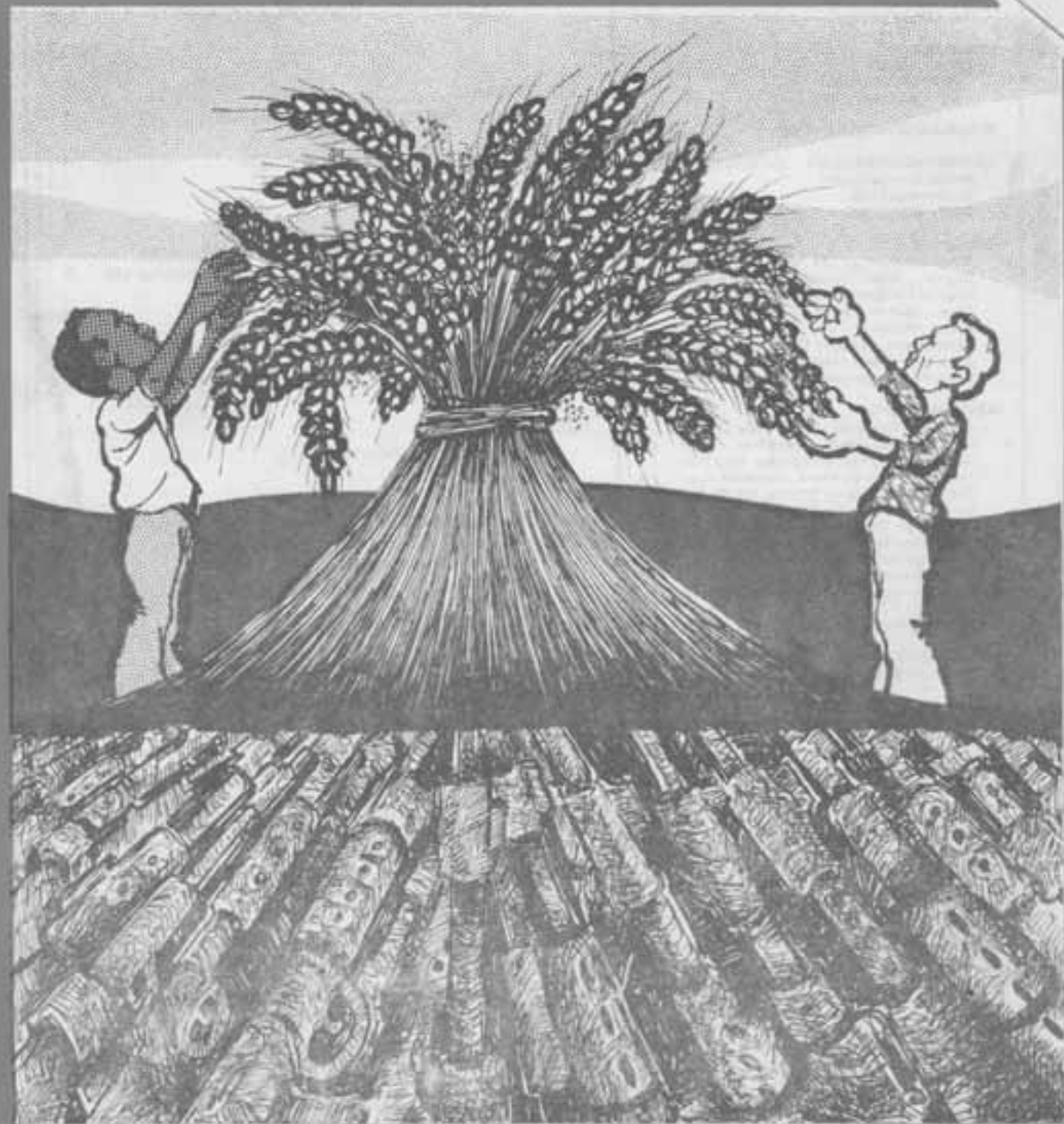

vrede

ARGENTINIE

MAANDBLAD VOOR INTERNATIONALE POLITIEK EN VREDESPROBLEMEN
21ste jrg. - nr. 174 - JUNI-JULI 1978

vrede

„Vrede“ Studie- en informatiecentrum voor vredes- en ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

Maandblad - 10 nummers per jaar

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT :
Onderbergen 51 - 9000 Gent
Prk : 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent
Tel. 091/ 23.82.52

LEESGELD :
300 fr. per jaar
30 fr. per nummer.
Voor Nederland : 25 fl.

STEUNABONNEMENT : 500 fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :
Michel Vanderborcht
Beukendreef 10a
9401 POLLARE

REDACTIE :
Theo Baillieul, Jo De Schuyter, Nadine Crappé, Jules Verhelst, Luk Kongs, Chantal De Smet, Ernst Gülicher, Katrien Steel, Michel Tanret, Filip De Paepe, Griet Marechal, Jan Verwest, Paula Burghgraeve, Wilfried De Vlieghere, Brigitte Van Maele, Herman Talloen, Elie Elia, Philip Delmotte, Luk Vermeire.

MEDEWERKERS :
Jan Van Calsteren, Robert De Gendt, Frank Beke, Ward Ruyslinck, Willy Courtraux, Ignaas Lindemans, Eric Hulsens, Yves Van de Steen, Janine De Rop, Staf Schmidt, Walter Weydtz, Jos Wolles, Cypriët Verleyen, Freddy Tack, Rik Deruys, Toon Colpaert, Robert Braet, Alfonds Goossens (Goal), Luc Zeebroeck, Krista Dumolin, Renée Morlion, enz., enz. Centrum voor UNO-Recht (V.U.B.). Centrum voor Latijns-Amerika (Roermond). Freddy Vermeulen (Mafkel).

HOOFDREDAKTEUR :
André De Smet.

ABONNEMENTDIENST :
Lotty Verwest, Monique Verstraets.

Overname van artikelen en tekeningen is toegelaten mits bronvermelding en toezending van een presentekemplaar.

„Vrede“ wil de spreekbuis zijn van al diegenen die - door degelijke informatie of voorstellen - een bijdrage willen brengen tot de internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook beroep op de medewerking van al diegenen die hiertoe kunnen bijdragen.

De ondertekende artikelen beantwoorden dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK :
Beschutte Werkplaats, Landegem.

Zoals ieder jaar komt „VREDE“ niet van de pers in de maanden juli en augustus.

We vinden onze lezers terug met het septembernummer dat in het begin van die maand zal verschijnen.

INHOUD

	Blz.
EDITORIAAL	3
Zaire, de tragedie die te verwachten was	3
ONTWAPENEN OM TE OVERLEVEN	4
Een aktie in de goede richting	4
BEROEPSVERBOD	5
Belgisch comité tegen de beroepsverboden in de Bondsrepubliek, nu ook een Nederlandstalige afd. . .	5
INFORMATIE OF CENSUR	6
Het zal niet vanzelf gaan... ..	6
VREDESFONDS	6
BINNENLAND	7
Dat... noemen ze informatie... ..	7
EUROPA	8
In Belgrado is Madrid 1980 toch mogelijk geworden . . .	8
Portugal vier jaar later ?	11
De kater stelt het goed - dank u	11
De functie van de kristendemokratie in Italië	14
LATIJS-AMERIKA	17
Chilene bij ons	17
Sport en politiek, Argentinië een voorbeeld : De kogel is ook rond	19
BEWAPENING EN ONTWAPENING	23
Ontwapenen om te overleven	23
PARLEMENTAIRE TRIBUNE	29
Parlement en buitenlandse politiek	29
VERENIGDE STATEN	32
Carter : De vingers op de wonde	32
ORGANISATIES	33
Boycot Outspan aktie - België	33
TE ZOT ... OM LOS TE LOPEN	35
AANVULLENDE KORTE BERICHTJES	

ZAIRE, DE TRAGEDIE DIE TE VERWACHTEN WAS

Ik kan het bijna niet geloven maar ik moet wel door de talloze getuigenissen van de slachtoffers : zij hebben de gebeurtenissen in Zaïre „helemaal niet zien aankomen“. Van de ene dag op de andere zijn zij uit hun besloten paradijs van witte luxe villa's, weelderige bloementuinen en deemoedige bedienden, beland in een hel die zij niet hebben verbeeld. Hun comfortabele isolatie van de maatschappelijke werkelijkheid in Zaïre, hun onbekendheid met moderne inzichten in de „ontwikkelingsproblematiek“ en de omstandigheid dat zij dóóf of onkundig zijn gebleven voor de herhaaldelijke waarschuwingen in de kritischer binnenlandse en buitenlandse pers, zijn hun wel héél te duur komen staan. Het is niet de eerste keer dat het Zaïrese volk in opstand komt tegen de bloedige dictatuur van zijn president Mobutu. Na de gebeurtenissen in Shaba vorig jaar is het nooit meer rustig geworden in Zaïre. De inval van de vroegere „Katanges gendarmes“ leidt in 1977 óók al tot grootscheepse bijval van de plaatselijke bevolking : evenals thans is het FLNC toen als bevrijdingsmacht begroet. Zonder de door de Fransen gesteunde Marokkanen zou Mobutu zich vorig jaar al niet in het zadel hebben kunnen houden. Maar nadat de buitenlandse hulptroepen de orde hersteld hebben, is de onderdrukking door het Zaïrese leger pas goed op gang gekomen. Niet voor niets vluchten sinds vorig jaar tweehonderdvijftigduizend mensen naar Angola en Zambia, wachtend in kampen op een kans om terug te keren. Terwijl het Zaïre-komitee (Manu Ruys : „Jinkse gauchisten die alleen met kommunisten vechten“) voortdurend berichten doorgeeft over massaslachtingen, zuiveringen en terechtstellingen, vinden deze nauwelijks gehoor in de Belgische dagbladen en kent de Belgische regering slechts één bekommernis : de uitvoering van het zogenaamde „herstelplan“ waarin naast België, Iran, Saoedi-Arabië, Frankrijk, de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, enkele banken en het Internationaal Monetair Fonds betrokken zijn en dat er vooral op gericht is om door belangrijke financiële ingrepen in de Zaïrese economie de belangen van de westerse buitenlandse investeerders veilig te stellen. Ondertussen is de binnenlandse oppositie ondanks haar hopeloos verdeeldheid steeds sterker geworden, vele vluchtelingen sluiten zich bij het FLNC aan, massale stakingen leggen het openbare leven lam, de ambtenaren worden onrustig en het leger is minder en minder te vertrouwen.

Het kan niet anders of de bitterheid bij grote delen van de zwarte bevolking is groot. Deze bitterheid wordt al op de dag van de onafhankelijkheid, 30 juni 1960, verwoord door Patrice Lumumba in zijn fameuze rede waarin hij in aanwezigheid van Koning Boudewijn het Belgische kolonialisme met zijn uitbuiting en paternalisme aan de kaak stelt. Deze „belediging“ is hem niet in dank afgenomen. Hij is vermoord en opgevolgd door Mobutu die sindsdien zijn kwetsbare en van het westen afhankelijke land in een troosteloze ruïne veranderd heeft ten bate van zichzelf, zijn familie en een kleine groep bevoorrechten. Het Zaïrese volk is totaal verpauperd : de gemiddelde koopkracht bedraagt thans nog slechts één tiende van die van achttien jaar geleden. En al die tijd behoort Zaïre met zijn onuitputtelijke bodemschatten, koper, diamant, kobalt, tot een van de potentieel rijkste landen in Afrika. Dat wist Leopold II al toen hij sinds 1876 Kongo in bezit nam. Dat begrijpt ook de Belgische staat heel goed als zij in 1907 de kolonie overneemt en de grote particuliere maatschappijen en banken, de Société Générale en de Union Minière, voorloper van Gécamines, de vrije hand laat. En na de onafhankelijkheid is er in wezen niets veranderd. Alleen moet het kleine Belgische bedrijfsleven langzaam maar zeker het veld ruimen voor machtiger Amerikaanse, Westduitse en Franse industriële groepen, een werkelijkheid die door oppeemvolgende Belgische regeringen slechts knarsend wordt aanvaard als inbreuk op de „soevereine rechten“ van een „moederland“ in haar ex-kolonie. En door alle jaargetijden en strubbelingen heen, 1960, 1964, 1977 en 1978, steunt het westen telkens opnieuw, divers tegen de belangen van de Zaïrese volksmassa's in, het „wettig gezag“, belichaamd in de man die met zijn hem onmisbaar makend

vermogen om politieke tegenstanders en hun volgelingen op te ruimen, de grootste vrijheid garandeert voor het buitenlandse kapitaal : Joseph Désiré Mobutu, hoe zeer deze de mensenrechten in zijn eigen land ook vertrapt. Zelfs na de recente dramatische gebeurtenissen dringt Simonet, officieel nog altijd socialist, opnieuw aan op de onverwijde uitvoering van het herstelplan, zonder zelfs maar de vervanging van Mobutu aan de orde te stellen of verbeteringen te eisen van de levensomstandigheden van de Zaïrese bevolking.

Zelfs als er conflicten waren met Mobutu, heeft Tindemans deze al weer in Parijs bijgelegd met de verklaring van Mobutu te aanvaarden dat „alles goed gaat in Zaïre en dat er niets aan de hand is“. In de Belgische dagbladen verschijnen luide toezuchingen voor de soldaat die de pompen in één van die mijnen al weer heeft hersteld. De industrie gaat vóór alles.

Desondanks wil ik wel geloven dat de militaire akte van Belgische zijde deze keer inderdaad slechts humanitaire doeleinden op het oog heeft. Jammer echter dat de humaniteit beperkt blijft tot de blanke slachtoffers en over de zwarten niet wordt gesproken. Integendeel : onze dagbladen laten géén kans voorbijgaan om weer eens te wijzen op die „onbeschaafde zwarte horden“ die Afrika bevolken (Het Laatste Nieuw). De inval van het Franse vreemdelingenlegioen dient echter hoofdzakelijk de Franse economische, politieke en strategische belangen. Voor de Franse regering vormt de bedreigde burgers slechts een voorwonder om in te grijpen. Franse parakommando's worden zwartgemaakt als negen, al drie dagen voor de eerste officiële dropping vanuit Djibouti op Kolwezi neergelaten op het ogenblik dat er nog onderhandelingen aan de gang zijn tussen FLNC en verschillende westerse landen om het Rode Kruis de blanken te laten evakueren. Tot nu toe staat het helemaal niet vast dat er op dat moment al blanken door de rebellen zijn gedood. Verschillende onoverdachte bronnen en persoonlijke getuigenissen beweren zelfs het tegendeel : de opmars van het FLNC zou zeer gediciplineerd zijn verlopen. Maar met de Franse tussenkomst én met nog méér Fransen op komst, trekken de meest gediciplineerde FLNC-eenheden zich op georganiseerde wijze terug en komt de weg vrij voor massale plunderingen en geweldplegingen door overlopers van het Zaïrese leger, achtergebleven plaatselijke guerrilla-groepen en de opgezwepte uitgebuite bevolking. Daarmee staat ook de Belgische regering voor een voldongen feit en moet zij op haar beurt soldaten sturen. Getuigenissen van teruggekeerde Belgische burgers en para's liegen er niet om : de Franse legioensoldaten treden overbiddelijk maar vooral uiterst wreed op tegen al diegenen die de door hen op te leggen rust, orde en gezag in de weg staan. Het staat wel vast dat zij om te beginnen vier of vijf Joegoslaven voor Cubanen hebben aangezien doodgeschoten. En na de legioennars komt het Zaïrese leger het werk afmaken. Het „opruimingswerk“, de repressie, plundering en massaslachtingen, is nog maar net begonnen. Officiële en niet-officiële bronnen spreken al over duizenden zwarte doden. Opnieuw zullen hele dorpen worden platgebrand en uitgemoord.

Het volk zwijgt of vlucht, maar wacht op een nieuwe gelegenheid om zich van het moorddadig bewind te ontdoen. Er is niets zo huichelachtig om dit massale en langzaam groeiende verzet op de rug te schrijven van „kommunisten“ of „bandeloze rebellen“. Het FLNC lijkt meer en meer toe te groeien naar een georganiseerde oppositie die héél Zaïre van Mobutu wenst te verlossen. En hoewel zij daarbij ongetwijfeld Oosteuropese wapens gebruiken tegen de westerse uitruiting van het Zaïrese leger, is er tot nu toe nog niet één Rus, Cubaan of Oostduiter in Zaïre aangekomen. En dan nog : mogen zij niet doen wat Fransen, Marokkanen, Amerikanen, Belgen, Westduitsers en Britten zich op ruime schaal veroorloven ? Afrika voor de Afrikanen. Akkoord ! Maar dan wilt : Zaïre voor zijn bevolking in een ontwikkeling van onafhankelijke zelfreliance. En niet voor diktatoriale heersers zoals Mobutu of onder welk buitenlands industrieel of politiek voogdijchap dan ook. Een volk dat in onderdrukking gedompeld is, wordt langzaam maar meedogenloos wakker. Hoe lang zal de Zaïrese „Idi Amin“ nog aan de macht blijven ?

ONTWAPENEN OM TE OVERLEVEN

EEN AKTIE IN DE GOEDE RICHTING

Enkele dagen geleden werd de speciale zitting van de Verenigde Naties voor ontwapening te New York geopend. Zo we, voor deze eerste topontmoeting, onze verwachtingen niet te hoog mogen stellen, dan is deze eerste internationale ontmoeting over dit nijpend onderwerp om zich zelf reeds een belangrijke stap voorwaarts.

We mogen hier zeker spreken van een eerste overwinning van de openbare opinie.

Naamde de druk van de volkeren in de ganze wereld zich zal ontwikkelen, dus ook in ons land, zullen zeker belangrijke overwinningen geboekt worden.

DE INFORMATIEKAMPAGNE IN ONS LAND.

Het initiatief van het O.C.V., om, samen met zijn Franstalige tegenhanger, in ons land een voorlichtingscampagne op gang te brengen, heeft zeker reeds resultaten geboekt.

Tienduizenden affiches, folders, klevers en trakten werden verspreid. Door talrijke organisaties en aktiegroepen werd de campagne ondersteund. In een dertigtal steden en gemeenten werden informatievergaderingen ingericht. Zo de grote persmedia tot heden aan hun plicht tekortgeschoten zijn, mag toch worden gezegd dat heel wat bewegingsbladen een inspanning hebben geleverd om hun lezers over het probleem van de bewapeningswedloop en de ontwapening te informeren. Het mag eveneens wel worden onderlijnd dat de grote sociale, kulturele en politieke organisaties tot heden onvoldoende steun verleenden aan de campagne. Het is de opdracht van alle progressieve krachten te ijveren om hier een bredere samenwerking tot stand te brengen.

NATIONALE BETOGING VAN 7 MEI.

De betoging van 7 mei mag zeker een resultaat genoemd worden. Meer dan 10.000 mensen samen brengen om op een zondagmiddag voor ontwapening te manifesteren is zeker een succes. Hierbij moet dan nog rekening gehouden worden dat dit alles gebeurde met zeer beperkte middelen en, zoals hoger geschreven, de inrichters zeker niet op de steun van de persmedia hebben mogen rekenen. De enige schaduwtijde was zeker het optreden van AMADA die, inzake haar voorgestelde ordewoorden en praktijken, door de rechtse groep „Jongerenfront“ werd verwoed. Hogergenoemde organisatie is geen lid van het O.C.V., en had eveneens de oproep „Ontwapenen om te overleven“ niet onderschreven. Dat waarvoor wij reeds verwittigden in ons vorig nummer gebeurde. AMADA probeerde de betoging te manipuleren en een wig te drijven tussen de aangesloten organisaties van het O.C.V., en de na lange besprekingen opgestelde tekst, een consensus tussen de verenigingen, in vraag te stellen. Ondanks de beslissing van de gemeenschappelijke vergadering van O.C.V. en C.N.A.P.D., en de mededeling van dhr. R. De Gendt de dag zelf van de betoging aan een van de leiders van Amada dat zij achteraan, d.w.z. na de betoging van het O.C.V., moesten opstappen, hebben deze getracht met geweld de betoging te doorkruisen en de ordedienst voor een voldongen feit te plaatsen. Amada heeft eens te meer het bewijs geleverd dat zij zich niet kan neerleggen bij de beslissingen van een breed democratisch front. Dat het voor hun niet gaat om ontwapening maar om het ontwikkelen en het aanmoedigen van de koude oorlogspolitiek is nu meer dan duidelijk.

Het O.C.V. zal hieruit de nodige konklusies trekken en tevens niet nalaten de autokritiek te maken om dergelijke „sabotagepraktijken“ in de toekomst te voorkomen. Hoopvol was wel de Vlaamse deelname die 60 procent van de betogers vertegenwoordigde.

ZIJ WAREN EVENEENS PRESENT...

Wij houden er aan hierbij de namen te vermelden van de personaliteiten die, door hun deelname aan de betoging „Ontwapenen om te overleven“ van 7 mei jongstleden het bewijs geleverd hebben dat zij zonder voorbehoud hun steun verlenen aan het O.C.V. en zijn Franstalige tegenhanger aan de strijd voor ontwapening.

Parlementsleden: Wivina De Meester (CVP); L. Tobback, O. Carpelis, E. Glinne, C. Dujardin, Y. Biefnot, W. Burgeon, W. Seeuws (BSP); L. Van Geyt, M. Leveux, R. Dussart (KPB); Nelly Maes, M. Matthyssens, W. Kuypers (VU); Gendebien, Bertrand (RW); Clerfaut (FDF).

Minister P. Vermeiren, L. De Pauw (BSP) en J. Moins (KPB) leden van de Brusselse gemeenteraad; J. Yerna (ABVV), R. D'Hondt (CSC), I. Lindemans (ACV), Polé, T. Dhanis en De Backer (MOC), W. Weydtz (PVV); J. Turf (KPB), M. Deneckere, A. De Smaele (oud minister), Prof. Van Bilsen en nog vele anderen.

DELEGATIE BIJ MINISTER SIMONET.

Een delegatie van het O.C.V. (R. De Gendt, A. De Smet, J. Hanssens en W. Vermeiren) werd samen met de afgevaardigden van zijn Franstalige tegenhanger door dhr. Simonet, minister van Buitenlandse Zaken, ontvangen. De delegatie onderhield zich met de Minister over de houding die ons land zou dienen in te nemen op de Speciale V.N. zitting en ondervroeg deze over het standpunt die de Belgische regering zou innemen tijdens de NAVO top die begin juni te Washington zal plaats hebben.

VERKLARING VAN DE BELGISCHE BISCHOPPEN.

De campagne die in ons land werd gevoerd is zeker niet vreemd aan de verklaring die door de Belgische Bisschoppen onder de titel „Ontwapenen om te overleven“ werd bekend gemaakt. Zo in deze tekst nog niet verwezen werd naar het probleem van de gewetensbezwaarden en de noodzaak van een pluralistische inzet voor de vrede en ontwapening mag toch onderlijnd worden dat het de eerste maal is dat de Belgische Bisschoppen over het probleem van de bewapeningswedloop stelling nemen. Met de steun aan de V.N. zitting werd in de tekst dan ook de onzinnige bewapeningswedloop en de internationale wapenhandel aan de kaak gesteld.

PARLEMENTAIRE INITIATIEVEN.

Dank zij het O.C.V. werd eveneens een bestendig contact vastgelegd met de parlementsleden die nauw willen aansluiten bij de verzuuching van de openbare opinie. We wazen hier reeds op het initiatief van een vijftal parlementsleden die, in overeenstemming met het O.C.V., aan de regering vragen stelden betreffende de neutronenbom. Een pluralistisch initiatief, de Interparlariats van Mevr. W. De Meester (CVP), Mevr. N. Maes (VU), L. Tobback (BSP), L. Van Geyt (KPB) en Bertrand (RW) is zeker eveneens iets nieuw in ons parlement. Het mag gezegd worden dat het O.C.V. en hun Franstalige tegenhanger doorheen de campagne „Ontwapenen om te overleven“ hiertoe hebben bijgedragen.

HET O.C.V. VERSTERKEN.

Hogergenoemde resultaten bevestigen dat de openbare opinie, doorheen de werking van het O.C.V., in ons land een niet te miskennen rol heeft gespeeld. Het komt er dus op aan het O.C.V. te versterken door alle democratische organisaties te mobiliseren om door een aktieve bijdrage de werking en de uitstraling van het O.C.V. in ons land te verbeteren.

BEROEPSVERBOD

BELGISCH KOMITEE TEGEN DE BEROEPSVERBODEN IN DE BONDSREPUBLIC NU OOK EEN NEDERLANDSTALIGE AFDELING

Al enkele jaren is er in ons land een comité tegen de beroepsverboden in de Bondsrepubliek.

Tot nog toe beperkte dit comité zijn werkzaamheden tot het Waalse landsgedeelte.

Sinds het einde van 1977 hebben echter enkele organisaties in Vlaanderen de koppen bij elkaar gestoken en een Nederlandstalige afdeling in het leven geroepen. Het sekretariaat van deze afdeling is gevestigd op VREDE, Onderbergen 51, 9000 Gent.

Marcel De Zitter heeft de sekretariaatswerkzaamheden op zich genomen.

De activiteiten van de Nederlandstalige afdeling tot nog toe zijn de volgende :

- Samenstelling van een omvangrijk beschermcomité, bestaande uit vooraanstaanden in het Vlaamse landsgedeelte ;
- De uitbouw van zes plaatselijke committees. Op dit ogenblik bestaan deze in Gent en in Luven ;
- Het doorspelen en op punt zetten van informatie over de situatie in West-Duitsland naar en voor een brede publieke opinie ;
- Solidariteitsakties met slachtoffers van de beroepsverboden in de Bondsrepubliek. Een middel hiervoor is het gebruik maken van „verbroederings” tussen Belgische en Westduitse gemeenten zoals dat reeds in Nederland op grote schaal gebeurt.

Alle steun aan dit comité en aan de werkzaamheden is van harte welkom ! !

Infichtingen kunnen ten alle tijde verkregen worden op het sekretariaat.

Namen van leden van het beschermcomité.

Prof. Dr. L. Apostel (RUG) ; Dr. J. Art (RUG) ; Prof. Dr. M. Baelde (RUG) ; Lic. A. Balis (RUG) ; Prof. Dr. H. Balhazar (RUG) ; Prof. Dr. D. Batens (VUB) ; Prof. Dr. H. Benoy (RUCA) ; Prof. Dr. R. Blomme (VUB) ; Prof. Dr. W. Blockmans (Rotterdam) ; Prof. Dr. H. Boehm (RUG) ; Prof. Dr. A. Bolckmans (RUG) ; E. Boutmans (Daens Aktie Fonds) ; Renaet Braem (Architekt) ; Lic. W. Bossier (Antwerpen) ; Prof. Dr. J. Broeckx (RUG) ; Prof. Dr. W. Brulez (RUG) ; Dr. J. Buelens (RUG) ; Dr. P. Burghgraeve (LUC) ; Dr. B. Carlier (RUG) ; J. Coenye (kunstenaar, Oostakker) ; Dr. R. Coessens (RUG) ; Prof. Dr. J. Craeybeckx (VUB) ; Nadine Crappé (synd. afgev. B.B.T.K.) ; Lic. R. Cuypers (leraar,

Antwerpen) ; Lic. F. Dambre (RUG) ; Dr. J. De Belder (RUG) ; Prof. Dr. L. De Coninck (RUG) ; Dr. Ir. J. De Coninck (RUG) ; Prof. Dr. M. De Grève (RUG) ; Dr. Th. De Hemptinne (RUG) ; Lic. F. De Koninck (lerares, Sint-Martens-Latem) ; Prof. Dr. S.J. De Laet (RUG) ; G. De Leger (sektiechef R.T.T., Oostende) ; Prof. Dr. H. De Ley (VUB) ; J. De Maeyer (beeldhouwer, Oostende) ; Prof. Dr. V. De Ridder (RUG) ; Prof. Dr. B. De Schutter (VUB) ; A. De Smet (hoofdred. „Vrede”) ; Ch. De Smet (lerares hoger kunstonderwijs) ; Dr. W. Despiegelare (Eksaarde) ; Prof. Dr. H. Dethier (VUB) ; Prof. Dr. J. De Vreker (RUG) ; Gerda Dieltiens (Rijksnormaalschool Gent) ; K. Dierickx (plastisch kunstenaar, Gent) ; H. Durieux (Berchem) ; M. Duytschaever (nationaal sekret. Jongsocialisten) ; Prof. Dr. Ch. Eliaerts (VUB) ; Elie Elia (plastisch kunstenaar, Sint-Amandsberg) ; H. Eysackers (voorz. vzw. „De Andere Film”) ; J. Fack (alg. sekret. ACOD, O.-VI.) ; Prof. Dr. P. Frantzen (VUB) ; Dr. H. Gaus (RUG) ; Prof. Dr. H. Gysels (RUG) ; Prof. Dr. J. Hublé (RUG) ; Humanistische Jongeren ; Dr. P. Jacobs (RUG) ; M. Janssen (vertegenwoordigster, Jabbeke) ; Rita Jolie-Mulier (voorz. Vrouwenoverlegcomité) ; Dr. D. Knecht (RUG) ; Dr. J. Krüger (RUG) ; Prof. Dr. J. Kruithof (RUG) ; Lic. H. Leemans (RUG) ; R. Maecelberghe (ver. uitg. „Het Vrije Woord”) ; K. Maes (onderv. ACOD, lok. en reg. besturen, regio Vlaanderen) ; O. Marteel (sektiechef R.T.T., Jabbeke) ; Dr. L. Michielens (voorz. Masereelfonds) ; Dr. W. Mielants (RUG) ; Prof. Dr. L. Mills (RUG) ; Prof. Dr. J. Nenquin (RUG en VUB) ; J. Nootens (Tervuren) ; E. Perez (voorz. Vermeylenfonds, Sint-Amandsberg) ; Hein Picard (Gent) ; G. Pijnenburg (Heide Kalmthout) ; Prof. Dr. W. Prevenier (RUG en VUB) ; Lic. E. Rosseel (RUG) ; Dr. H. Sabbe (RUG) ; J. Scheffhout (Prov. raadslid B.S.P., Deurne) ; Prof. Dr. G. Schmoek jun. (RUG) ; Prof. Dr. E. Scholliers (VUB) ; E.P. Snijkers (docent, verantw. Kath. Univ. Centr. Gent) ; Dr. H. Soly (RUG) ; Dr. E. Standaert (RUG) ; Prof. Dr. J. Thas (RUG) ; Lic. E. Thoen (RUG) ; J. Trouillard (beheerster Kon. Lyc., Antwerpen) ; Prof. Dr. J. Van Bitsen (RUG) ; J. Van Calsteren (leraar H.T.D.-jeugdschrijver) ; Lic. R. Van de Looverbosch (leraar, Antwerpen) ; Prof. Dr. Fr. Vandenaebale (VUB) ; Prof. Dr. H. Van Den Enden (RUG) ; Dr. M. Vandermaesen (RUG) ; Prof. Dr. R. Van Eenoo (RUG) ; Manfred Vandewalle (voorz. Jongsocialisten, afd. Antwerpen) ; P. Van Gysegem (plastisch kunstenaar) ; M. Vanhoorne (ACOD-onderwijs, onderafd. RUG) ; Lic. Chr. Van Hove (lerares, Oostende) ; Dr. M. Van Melkebeek (RUG) ; Prof. Dr. M. Van Montagu (VUB) ; Lic. P. Van Peteghem (RUG) ; Prof. Dr. M. Van Spaendonck (RUG) ; Lic. Fr. Van Vliet (RUG) ; Cl. Vendels (Oostende) ; Lic. W. Verbeke (leraar, afd. bestuur ACOD) ; Dr. Fr. Verbruggen (RUG) ; Dr. J. Verhelst (archivaris) ; Prof. Dr. E. Vermeersch (RUG) ; Lic. W. Vermorgen (leraar, Hamme) ; Dr. W. Verraes (RUG, Humanistisch Verbond) ; Lic. R. Vervliet (RUG) ; L. Vervoort (Vredescomité Ekeren) ; Lic. F. Verzele (RUG) ; Prof. Dr. E. Voordeckers (RUG en KUL) ; E. Descheppe (gew. bureau ACOD-onderwijs, sekr. Masereelfonds) ; Dr. F. Pastijn (RUG) ; Dr. med. M. Vandewoghe (Akad. Ziekenhuis, Gent) ; Dr. P. Saey (RUG) ; Dr. W. Weydts (Prov. raadslid P.V.V., Kortrijk) ; Ir. F. De Greef (dir. H.S.O., Antwerpen) ; P. Beckers (maatschapp. werker, Gent) ; M.J. Van Mol (tandarts Gent) ; J.P. Everaert

(Gent) ; H. Van Moeseke (Lokeren) ; Lic. H. Talloen (RUG) ; Onafhankelijkheidsfront (Patriott. Nulches. Weerstand, Deurne) ; Prof. Dr. E. Witte (VUB) ; W. De Herdt (bestuurslid ACOD Onderwijs Antwerpen) ; Ir. W. Huybrechts (Directeur Stadsbedrijven EGW) ; Lic. L. Keustermans (RUG) ; Prof. Dr. F.R. Roels (RUCA) ; M. Martens (Gent) ; J. De Pae (militant B.T.W., Gent) ; J. Ranson (studie-meester-opvoeder, Gent) ; S. Wezemael (lerares, Gent) ; P. Blyweert (leraar R.N.S., Gent) ; E. Stefens (Gent) ; W. Steenput (regentes Lennik) ; W. Courteaux (Brussel) ; J. Raegiers (archivaris KUL) ; Prof. Dr. F.G. Droste (KUL) ; Dr. I. Nowé (KUL) ; J. Van Damme (KUL) ; J. Wijdooghe (soc. assistent, vormingswerker Lennik) ; P. Rouffaer (KUL) ; L. De Vos (UIA) ; Prof. Dr. P. Dewispelaere (UIA) ; Lic. G. Proost (RUG) ; G. Van Geerbrugen (RUG) ; R. Deknock (leraar ethiek Gent) ; M. Lambert (Lic. KUL) ; Prof. Dr. R. Willemyns (VUB) ; W. De Caen (leraar RMS, Wetteren) ; Dr. M. Adriaens (UFSIA) ; Prof. Dr. Fr. Daems (UIA-UFSIA) ; Dr. H. Wuydts (KUL) ; S. Lauwereysen (onderzoek-assistent KUL) ; E. Clysters (assistent KUL) ; L. Holvoet (assistent KUL) ; J. Deboutte (assistent KUL) ; Dr. T. Declercq (kinderarts Gent) ; C. Degheldere (sociologisch onderzoeker KUL) ; Endenburg (Sterrebeek) ; Chr. Loones (Tervuren) ; M. Lutjeharms (VUB) ; Dr. A. Martens (KUL) ; D. Robberechts (schrijver Everbeek) ; C. Faniël (lerares Everbeek) ; Lic. H. Roelants (Ekeren) ; R. Sente (leraar-Leuven) ; Prof. Dr. A. Cardon (VUB) ; Prof. Dr. G. Geerts (KUL) ; W. Steenhout (assistent RUG Gent) ; Prof. Dr. D.L. Goyvaerts (UIA).

HET MASSAGRAF VAN CASINGA

Men zal zich herinneren dat op 4 mei jongstleden de Zuidafrikaanse para's een massale aanval ondernamen op de vluchtelingenkampen in het gewest Casinga in Angola. De inval werd voorafgegaan en gevolgd door bombardementen met Mirages waarbij honderden mensen, vrouwen en kinderen, het leven lieten.

Na de raid werden ter plaatse een achthonderdtal parachutes gevonden. De para's mitrailleurden de bevolking ; staken huizen, hutten en scholen in brand en lieten ontelbare mijnen achter.

Op 8 mei jongstleden brachten journalisten een bezoek aan Casinga. Ter plaatse zagen zij een massagraf waarin vierhonderdzestig zwaar verminkte lijken werden samen gebracht en vernamen van de leiders van de SWAPO dat op een andere plaats nog honderdtwintig Namibiërs in een massagraf werden samengebracht.

Op een ogenblik dat, en met reden, onze pers veel aandacht gehad heeft voor de humanitaire aktie in Kolwezi, mag men zich wel de vraag stellen wat de zwarte bevolking van Afrika moet denken over het feit dat men in Europa zeer weinig reacties en in ieder geval slechts een verbaal protest heeft laten horen tegen deze volkerenmoord door de Zuidafrikaanse para's.

INFORMATIE OF CENSUR

HET ZAL NIET VANZELF GAAN...

Elders in dit blad geven we u een beeld van de wijze waarop onze pers de informatie heeft gebracht over de nochtans zo belangrijke campagne voor ontwapening. We spreken hier dan nog niet van de rol die zij zou moeten spelen bij de informatie van de openbare opinie en de steun die men normaler wijze van de pers zou moeten verwachten voor dergelijke initiatieven.

Dit bevestigt eens te meer de noodzaak, het belang van een maandblad als „VREDE“.

Laat ons niet vergeten.

Informatie en kennis maakt macht.

Wie weet wat de inzet is en waarover het gaat, is ook meer gemotiveerd en zal zich met des te meer kracht inzetten voor de zaak.

Dit alles is een reden te meer om „VREDE“, dat tijdens de laatste vijf maand zijn aantal abonnementen met 20 procent zag stijgen, nog beter te verspreiden.

Ook gij kunt dit door uw werkmakers, uw vrienden, als lezer voor ons blad te winnen.

Ook gij kunt dit door een bijdrage te storten in ons „VREDESFONDS“ en, waarom niet, door aan uw financiële instelling een BESTENDIG ORDER te geven om maandelijks een klein bedrag over te schrijven op rekening van „VREDE“.

VREDESFONDS

W.W. Tielt : 250 fr. - G.D. Oostende : 100 fr. - J.E. Gent : 50 fr. - M.V.H. Gent : 100 fr. - U.C. Waardamme : 100 fr. - K.D. Gent : 250 fr. - M.L. Wetteren : 500 fr. - J.C. Oostakker : 50 fr. - E.M. Brussel : 100 fr. - A.M. Dilbeek : 100 fr. - W.W. Kortrijk : 100 fr. - J.V. Gent : 100 fr. - G.M. Gent : 100 fr. - N.V. Evergem : 100 fr. - B.B. Tongeren : 100 fr. - C.D.S. Gent : 100 fr. - R.W. Brugge : 50 fr. - A.D. Oostende : 100 fr. - E.D. Brugge : 100 fr. - T.B. Gent : 100 fr. - E.C. Antwerpen : 100 fr. - F.V. Gent : 50 fr. - L.F. Gent : 100 fr. - W.P. Brussel : 200 fr. - L.O. Lanaken : 100 fr. - J.C. Lasme : 100 fr. - C.S. Genk : 100 fr. - N.H. Oostende : 100 fr. - Y.C. Antwerpen : 1.000 fr. - F.W. Antwerpen : 200 fr. - J.M. Brussel : 1.000 fr. - R.J. Antwerpen : 1.000 fr. - M.J.B. Gent : 100 fr.

Met onze oprechte dank !

Bijdragen voor het „VREDESFONDS“ kunnen gestort worden op Prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw, Onderbergen 51, 9000 Gent.

Formulieren voor een BESTENDIG ORDER worden graag op aanvraag toegestuurd. Proefnummers of folders kunnen eveneens bekomen worden.

BINNENLAND

DAT... NOEMEN ZE INFORMATIE...

Met bijgaande montage van knipsels, uit de kranten van 8 mei j.j., hebben we u een beeld willen geven over de wijze waarop de Vlaamse dagbladders haar lezers heeft geïnformeerd over de nationale betoging „ONTWAPENEN OM TE OVERLEVEN“ die op zondag 7 mei te Brussel doorging.

Dat ruim 10.000 mensen, onder wie zeker 70 procent jongeren, zich de moeite hebben gedaan een zondag op te offeren om hun wil en hun verzuchting tot ontwapening tot uiting te brengen blijkt de redakties van onze kranten schijnbaar weinig te beroeren. Vredesmanifestaties schijnen hun weinig te beroeren.

Geef hun maar nieuws van de „Rode Brigades“, V.M.O. heldendaden, of het proces Jaspers of een of ander filmdiva die haar zoveelste echtscheiding aangaat en zij pakken er mee uit op de eerste pagina.

Intussen hoor je hun ook uitpakken met de jeugd die niet meer is wat ze vroeger was.

Van hun moet je dan horen dat de jongeren geen idealen meer hebben, geen offers meer kunnen brengen of zich inzetten voor grote objectieven...

Wat uit de gepubliceerde informatie opvalt is dat de pers eigenlijk niet goed weet over wie en wat het gaat. Na twee perskonferenties en meerdere persmededelingen noemt men de initiatiefnemers nog steeds „Nationaal

Aktiecomitee voor de Vrede“ inplaats van Overlegencentrum voor de Vrede. (Ongetwijfeld een lapsus van het Agentschap Belga die door de meeste kranten overgenomen werd). Voor „De Standaard“ waren de inrichters de Kristelijke Beweging voor de Vrede. De Vlaamse kranten hadden er evenmin weet van dat naast dhr. Pierre Galland, voorzitter van de Concertation pour la Paix et le Développement en de CNAPO, ook door dhr. Robert De Gendt namens het O.C.V. het woord gevoerd werd in het Nederlands. AMADA die niet tot het O.C.V. behoort en de oproep „Ontwapenen om te overleven“ niet onderschreef maar wel met een honderdtal hardroepers was komen opdagen om de betoging „naar hun hand te zetten“ kreeg vanzelfsprekend aandacht in enkele kranten. Radio maar in bijzonder T.V. vonden het normaal meer aandacht te schenken aan de enkele hardroepers dan aan de duizenden betogers die ordelijk en met enthousiasme achter de ordewoorden van de inrichters opstapten. En... dan maar praten jongens over informatie!

EUROPA

IN BELGRADO IS MADRID 1980 TOCH MOGELIJK GEWORDEN

Wanneer we de titels in de westerse pers naslaan dan blijft er van de Toetsingsvergadering die op 8 maart in Belgrado aan haar eindpunt kwam niet veel meer over: „De nederlaag van Belgrado“, „Mager“, „Hoe spijtig“, „Triomf van het immobilisme“, „Het ontgoochelende laatste bedrijf“, „Mislukking“, „Duizend woorden zonder betekenis“, „Impasse“, ...

Aan oosterse zijde ligt dat wel wat gunstiger, alhoewel ook daar de triomfantelijke koppen van de Helsinki-periode verstek laten gaan: „Enkele lessen“, „Geen mislukking“, „Opbouwende benadering“, „Scherpe debatten“, „Er kan meer bereikt worden“, „In een zekere zin, ontgoochelend!“ ...

Het is duidelijk dat als we op die titels moeten verder gaan er niet zoveel meer blijft „om over naar huis te schrijven“. En toch, eens dat men zich de moeite getroost om een aantal van die artikelen door te nemen, dan gaat men allicht ontdekken dat de vlag de lading niet volledig dekt. Immers, hoe hard men er ook ingaat om de magere resultaten, na 185 dagen diplomatenwerk, uit de doeken te doen, toch zal men kunnen lezen dat er ergens toch nog wat positiefs is overgebleven. Zo stelt men, op enkele uitzonderingen na, dat men na twee jaar ervaringen nog niet te veel mag verwachten en zijn er velen die blijven herhalen dat er eigenlijk geen ander alternatief voor de veiligheid en de samenwerking is overgebleven dan het begonnen proces verder te zetten.

En in die zin wijst men dan vooral naar 1980 met de hoop dat er wel wat meer uit de Madrid-bus zal vallen.

In vergelijking met de pers noteren we, eigenaardig genoeg, een meer positieve benadering, en dit zowel in Oost als West-Europa, in de diplomatieke middelen die deze vergadering hebben moeten verstouwen. Onze eigen Belgische ambassadeur, R. Denorme, staat dus zeker niet alleen wanneer hij beweert dat „Belgrado niet vruchteloos is geweest“.

En vermits „niet vruchteloos“ betekent dat er toch wel ergens vruchten te plukken waren kan het ergens nuttig zijn om een poging te doen en te zien in welke „korven“ deze vruchten dan wel te vinden zijn. Laten wij die poging doen binnen hetzelfde schema dat in het verleden nog gebruikt is geworden.

1. Een proces van internationale politiek op basis van vreedzame coëxistentie.

Hier moet men zich geen illusies maken. Vreedzame coëxistentie staat niet gelijk met ontspanning. Immers, vreedzame coëxistentie wil wel militaire conflicten vermijden,

maar betekent daarom nog niet dat de ideologische en economische conflicten niet meer zouden bestaan en dat men de superioriteit van zijn eigen systeem aan de kant zou willen leggen. De wegen lopen hier nog sterk uit mekaar en ook in Belgrado heeft men duidelijk kunnen voelen, ook met gebeurtenissen buiten Europa, dat conflictsituaties zo maar voor het rapen liggen. Natuurlijk blijft men voorsnog akkoord deze conflicten te lokaliseren en er geen wereldbrandgevolgen aan te geven. Dat is een stap vooruit maar er zullen er nog veel moeten volgen om dank zij de vreedzame coëxistentie naar werkelijke politieke en - als gevolg daarvan - militaire ontspanning te groeien.

Dat Belgrado ergens een bevestiging is geworden van het feit dat men dit proces - ondanks alles - wil verder zetten, kan ons alleen maar verheugen.

2. Een proces van politiek realisme en gerechtvaardigde compromissen.

De consensusvorm met zijn voor- en nadelen heeft het in Belgrado nog eens voor mekaar gebracht.

Dat betekent niet dat alles van een leien dakje is gelopen. Integendeel. Er was af en toe storm uit Oost of West terwijl de neutralen en niet-gebondenen de momenten van windstilte hebben pogen te gebruiken om sommige dingen weer vlot te krijgen. Geen gemakkelijke opgave voor deze „derde groep“, al blijven ze de verdienste hebben van deze rol te willen vertolken wat de belangrijkheid van hun aanwezigheid alleen maar verhoogt.

De consensus heeft ook deze keer de „groten“ verplicht geduld te oefenen. Daarvoor heeft het kleine Malta nog eens gezorgd. Zijn tegenstrubbelen, omdat een voorstel rond een initiatief van de Middellandsezeestaten (Europa, Afrika, Azië) op tegenstand stuitte, heeft het slot van de besprekingen - zoals destijds in Genève - nog een paar dagen langer laten duren. Tenslotte heeft men ook daarvoor een compromis moeten vinden.

Politiek realisme heeft zeker moeten spelen om uiteindelijk akkoord te geraken over de slotverklaring.

Dat is een moeilijk geboorte geworden met ingewikkelde en pijnlijke barenswaaien.

Aan voorstellen heeft het niet ontbroken. Er zijn „no-papers“ geweest (dokumenten die niet bestaan en er toch zijn), voorstellen van de neutralen en niet-gebondenen (het feit dat de Sovjetunie deze tekst heeft verworpen is zeker niet in goede sardes gevallen), van de NAVO-landen, van de Sovjetunie, van Frankrijk dat de NAVO-landen

kwaad bloed bezorgde omdat het de solidariteit verbrak. In de slotfase naar een idee van Zwitserland, een voorstel van eindtekst door Joegoslavië op papier gezet, die de NAVO-landen niet konden aanvaarden omdat hij te inhoudrijk was. Een nieuw NAVO voorstel met een aantal elementen van een Roemeense tekst is dan de basis geworden van de definitieve tekst die tenslotte werd goedgekeurd.

De grootste moeilijkheden waren eens te meer de mensenrechten. Niks in de tekst, zei men in het Oosten, omdat dit ingaat tegen het beginsel zes van de Slotakte over de niet-inmenging in de binnenlandse aangelegenheden. Stugheid die nog een por bijkreeg omdat men in het Westen niet wilde weten van de Sovjetvoorstellen tot ontwapening: geen eerste gebruik maken van atoomwapens, niet-uitbreiding van de militaire paktten, geen militaire manoeuvres met meer dan 50.000 manschappen, inkrimping van de militaire budgetten en vertrouwenswekkende maatregelen in het Middellandsezegebied.

Onderwerpen die door het Westen met één veeg van de tafel werden geruimd: komen hier niet ter sprake, klonk het.

Al dat bekechten heeft dan meegebracht dat men uiteindelijk akkoord is gekomen over een slotdokument waarbij, om uiteenlopende redenen, de zwaarste jongens erover gewaakt hebben dat het eerder algemeen en zonder veel inhoud is gebleven.

De politieke realiteit was dus wel present maar was eveneens oorzaak dat van de vele kilometers die Helsinki van Belgrado scheiden, er slechts een luttel aantal onder de wielen kwamen.

3. Een proces van toegenomen samenwerking.

Onafgezien van de vrij minieme resultaten van de voorgaande rubriek heeft de klok toch niet stil gestaan in het domein van de samenwerking. Economisch is er zeker de meeste vooruitgang geboekt. Begin 1960 waren er slechts 23 intergouvernementele akkoorden gesloten, aantal dat einde 1977 tot 220 is opgelopen. Algemeen wordt toegegeven dat hier nog meer mogelijk is en dat het er nu op aankomt de contacten, op basis van een betere informatie, verder uit te breiden.

Ook op het gebied van de wetenschap, techniek, ruimtelijke ordening en vervoer zijn er, vooral op het bilaterale vlak, nieuwe initiatieven genomen (voor meer precieze gegevens verwijzen we naar de brochure „D'Helsinki à Belgrade“, uitgegeven door het Internationaal Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking. Te bekomen: Dautzenbergstraat 42, 1050 Brussel).

Wat de humanitaire aangelegenheden aangaat is er ook vooruitgang gemaakt. Mogelijkheden tot contacten tussen personen werden verbeterd, een aantal familiebanden hersteld, huwelijken mogelijk gemaakt, persoonlijke of beroepsreizen zijn toegenomen en het individueel en collectief toerisme, evenals de ontmoetingen van jongeren en sportgroeperingen is in stijgende lijn gegaan.

Ook de informatie is aan een begin van ruimere verspreiding toe, terwijl in een aantal landen de persmensen ruimere bewegingsvrijheid hebben bekomen.

Op het vlak van de cultuur is de reeds jarenlange gunstige trend zeker nog toegenomen en ook op het gebied van het onderwijs - vooral het hogere - is een begin gemaakt van een betere samenwerking.

Algemeen kan men stellen dat er nog een zekere stugheid

blijft bestaan eens dat de initiatieven tot het officiële behoren, terwijl de toenemende initiatieven waar krachten van de publieke opinie doende zijn, zich in een soepeler klimaat beginnen te ontwikkelen.

Noteren we tot slot de besluiten van Belgrado om in juni 1978, te Bonn een Wetenschappelijk Forum te organiseren, dit in samenwerking met de UNESCO en de Europese Economische Commissie van de V.N.. Ook voor het Middellandsezegebied is men tot een besluit gekomen: een Conferentie te La Valetta (Malta) in februari 1979 van deskundigen voor het Middellandsezegebied. Dit om de mogelijkheden en middelen te bestuderen ter bevordering van de samenwerking op economisch, wetenschappelijk en cultureel gebied. De niet-deelnemende Middellandsezeestaten zullen eveneens worden uitgenodigd. De veiligheidsproblemen van dit gebied komen in Madrid op de agenda.

4. Een proces van bijzondere vorm van ontspanning.

De beginselverklaring met alles wat dit nog aan tegenstrijdigheden en andersluidende interpretaties oproept, is zeker een degelijke basis gebleken om de lange en moeilijke tocht verder te zetten.

Dat het bewandelen van deze weg niet zonder hinderpalen gebeurt is eens te meer in Belgrado gebleken. Zoals reeds vermeld hebben daarbij twee van de beginselen hun „vedetterol“ verder gespeeld: voor het Oosten, de niet-inmenging in de binnenlandse aangelegenheden en voor het Westen de eerbied voor de mensenrechten en de fundamentele vrijheden. Daarmede zitten we eveneens in de kern van de ideologische strijd die met de nog steeds toenemende bewapeningwedloop de grote zorgenkinderen van velen blijven.

En daarom trent heeft Belgrado zeker geen al te beste beurt gemaakt.

Rond de mensenrechten is er storm geweest. De Verenigde Staten hebben daarbij zwaar uitgehaald, zodanig zelfs dat andere Westeuropese landen het soms te straffe koffie vonden. Vanuit het Oosten is hard teruggespeeld, met het verwijzen naar een aantal mensenrechten, arbeid vooral, plaats van de vrouw, rassenonderscheid, die in het Westen ook niet altijd tot de gerespecteerde rechten blijken te behoren.

Het Westen krijgt in vele middens wel een streepje voor met de houding: „Asjeblief, als er bij ons iets schort, schiet dan maar op de pianist“, terwijl het Oosten alles weg wil vegen met het klassieke „niet-inmenging in de binnenlandse aangelegenheden“. Het is dus duidelijk dat er op dit moment twee onverzoenlijke standpunten bestaan. Ondanks dit alles kan men ook enkele positieve elementen optekenen. Alhoewel in het Slotdokument, om de reeds aangehaalde redenen, geen spoor van de mensenrechtendiscussie is overgebleven, toch erkennen deelnemers uit het Westen het feit dat rond deze kwestie een grondige gedachtenwisseling is geweest, waardoor sommige partners wel eens hoogrood zijn aangelopen maar niet ... weggelopen. Verder blijken er zelfs stemmen van dissidenten uit het Oosten te zijn die het niet zo tragisch nemen dat in de Slottekst niets over de mensenrechten staat, hoofdzaak is dat er nu en in de toekomst zal over gesproken worden.

Jammer dat bepaalde concrete voorstellen om de Vertrouwenswekkende Maatregelen uit te breiden niet aan bod zijn kunnen komen. Maar ze staan reeds op papier

en op die wijze zit er een kans in dat bij een volgende beurt er wat meer uit de bus valt.

Tenslotte werd in Belgrado toch besloten dat de deskundigen in oktober in Montreux zullen confereren over het reeds vroeger ingediende Zwitsers voorstel om een mechanisme op touw te zetten tot vreedzame regeling van de geschillen. Een initiatief dat een begin kan betekenen om naar werkelijke ontspanning te groeien.

Algemene beschouwingen.

1. Globaal gezien is Belgrado zeker niet geworden wat de meesten ervan verwacht hadden. Het is eerder een pauze geworden in het internationaal gebeuren, met tenslotte toch nog een verheugende vaststelling: het gesprek gaat verder.

Na evaluatie van het gebeuren zal het wel nodig zijn dat men in de verschillende landen en binnen de bestaande blokken die sedert Helsinki, hoewel sommigen het wel anders hadden verhoopt, nog een duidelijkere realiteit zijn geworden, eens goed gaat overwegen hoe het nu verder moet.

Een nieuw mager resultaat in Madrid zou het geloof in de veiligheid en samenwerking in Europa een zware deuk kunnen geven.

2. Ook in Belgrado waren hedendaagse gebeurtenissen die zich in het raam van de geo-politieke en geo-strategische situatie in de wereld hebben voorgedaan, dikwijls oorzaak dat het specifieke werk van de C.V.S.E. geblokkeerd is geraakt. Vermelden we ondermeer: de toestand in het Midden-Oosten en in de Hoorn van Afrika, de moeizaam opschietende SALT-besprekingen en de mogelijke fabricatie van de neutronenbom door de Verenigde Staten. Natuurlijk is de Goliath-positie van de twee groten hiermede verbonden. Een wijziging in deze toestand lijkt in de nabije toekomst, jammer genoeg nog niet voorhanden.

3. Belgrado is in hoge mate een aangelegenheid van diplomaten geweest. Die hebben in de hun bekende stijl wel pogingen ondernomen om er „iets van te maken“. De praktisch overal aanwezige, kleine groep politieke opdrachtgevers hebben echter de grenzen van de onderhandelingsmogelijkheden goed in handen gehouden en daardoor is er wel duidelijk afgestopt geworden. Stille getuigen: de 88 voorstellen die men voor verdere bespreking had weerhouden maar die tenslotte (nog) niet aan bod zijn gekomen.

4. Het schrale slotcommuniqué is vlug gelezen. Het zou wel eens kunnen zijn dat de andere, niet aanvaarde voorstellen, meer verspreiding en uitstraling zullen krijgen dan de officiële tekst. Dat zal het klimaat niet altijd bevorderen.

5. Zoals reeds gezegd is Belgrado vooral een aangelegenheid van diplomaten en een kleine groep politici geworden. Velen daarvan zijn trouwens overtuigd dat al die problemen te ingewikkeld zijn voor de publieke opinie. Het feit dat daarover ook geen openbaar debat plaats vindt is tekenend voor deze houding.

De massa-media hebben gewoontegetrouw meestal het meest sensationele en de scherpe tegenstellingen in de belangstelling gebracht. Daarmede werkt men een vrij eenzijdige en veelal negatieve houding in de hand. Als gevolg van dit alles is de publieke opinie weinig of niet beroerd geworden door het vervolg van de C.V.S.E.

Om dit te veranderen is een ruimer objectiveren en een verdere mobilisatie van brede groepen van de bevolking noodzakelijk.

6. Rekening houdend met alles wat voorafging, is meer dan ooit de bundeling van alle krachten, politici, diplomaten en publieke opinie een dringende opgave geworden.

Het is **NU** dat de inspanningen moeten worden opgebracht opdat Europa inderdaad een continent van veiligheid en samenwerking zou worden. Europa dat daardoor beter in staat zou kunnen zijn om zijn bijdrage te leveren aan de grote problemen van de hedendaagse wereld.

En daarom, niet als troost, maar als overtuiging van de belangrijkheid van het aan gang zijnde proces, moeten wij ons verheugen dat in Belgrado, Madrid 1980 toch mogelijk is geworden.

Robert De Gent.

ZONDERLING...

Onze kranten schijnen geen weet te hebben over het toch wel interessant feit dat in Frankrijk heel wat stof heeft doen opwaaien.

De commandant van de Franse para's in Zaïre die instaat voor de „humanitaire“ akties in Shaba is niemand minder dan Colonel Erulin. Dezelfde Erulin heeft zich, als luitenant van de para's in Algerië, destijds onderscheiden als commandant van de kazernes Calvi waar folteringen werden uitgevoerd.

Henri Alleg die, over zijn „ervaringen“ in dit folterkamp het bekende boek „La Question“ schreef noteerde hier o.m. in: „Erulin verscheen achter mij. Hij boog zich over mij, trok me recht en duwde me tegen de muur. Hij trok mijn jas open en plaatste zich voor mij. Uit zijn uniform haalde hij een doosje lucifers, stak er een aan en bracht de vlam voor mijn ogen om te zien of er angst in mijn ogen te lezen was. Met de volgende brandende lucifer verbrande hij langzaam de tepel van mijn borst, dan de andere... Nu is het uw beurt zegde hij aan een andere para...“.

Dezelfde para heeft nu de leiding van de „humanitaire“ akties in Shaba. Het antwoord van de Franse regering tegen deze aanklacht: de Franse militairen beschuldigd voor folterpraktijken in Algerië kregen allen amnestie.

PORTUGAL VIER JAAR LATER ?

DE KATER STELT HET GOED - DANK U.

Edi Clijsters

Een terugblik op Portugal, meer dan vier jaar na de „anjerrevolutie“ van 25 april 1974 - is dat jeugdsentiment ? of overdreven piëteitsgevoel ? of gewoon politieke zelfkwekking ? Moet je inderdaad geen masochist zijn om na vier jaar nog aandacht te besteden aan de „Poragese revolutie“ - of liever : aan wat daar nog van overblijft ? Dat is althans de redenering die velen thans maken : na het feest komt de kater, en zo groot als het gejubel en de verwachtingen waren in 1974 en 1975, zo mateloos waren de teleurstelling en het pessimisme na de zogenaamde „normalisering“ van 25 november 1975.

In Portugal betekende 25 november voor groepen en individuen links van de communistische partij het einde van de droom van basissocialisme-in-geschenkverpakking ; voor leden en sympathisanten van de PC de snelle verwijdering uit een -nochtans zo voorzichtige - participatie aan de machtsuitoefening : voor de linkerzeugel in de „socialistische“ partij de voortzetting van een steeds hopelozere strijd om de politieke en regerings-praktijk van de partij toch enigermate in overeenstemming te brengen met het socialistische programma.

In België ging het verdwijnen van de illusies maar al te vaak gepaard met het verdwijnen van de (plots-opgeflakkerde) belangstelling voor wat er in het „nieuwe“ Portugal gebeurde. Het was trouwens geen gemakkelijke opgave om die belangstelling te voeden : nu het risico voor een werkelijk socialistische maatschappij-verandering in Portugal „bezwoeren“ was, bleken de nieuws-media opeens - zoals in de voorbije 50 jaar - weinig of geen interesse meer te hebben voor dat land.

Er valt nochtans - zowel wat de periode tussen 25 april 1974 en 25 november 1975, als wat de latere periode betreft - uit ervaringen (en fouten) heel wat te leren voor alle oprechte democratische en vooruitstrevende krachten in Portugal én in België. De ontwikkeling die zich in Portugal afspeelt sinds 25 november 1975 is in dit opzicht zeker even belangrijk - en zeker even leerrijk - als de periode voordien.

Niet alle anti-fascisten zijn linkers.

Om het vele belang van die ontwikkeling, van de terugkeer van rechts, goed te begrijpen is het wellicht nuttig een paar aspecten in herinnering te brengen uit de zg. „revolutionaire“ periode 1974-1975.

De omverwerping van het Caetano-regime was in feite maar mogelijk geworden door een coalitie van krachten, waarin links aanvankelijk zelfs niet de hoofdtoon aangaf. Het was slechts toen de werkende bevolking op straat kwam om haar menigvuldige, maar jarenlang onderdrukte sociale en politieke eisen kracht bij te zetten (nu de zo gevreesde politieke politie van het toneel verdwenen was), dat de ontwikkeling in het hele land in een soort stroomversnelling terecht kwam, waar de georganiseerde linkerzijde (PCP, linkse militairen in de MFA) zelf door verrast werd, maar die de positie van links in het voor-

lopige bewind natuurlijk wel verstevigde.

Dit alles was echter niet naar de zin van de „verlichte conservatieven“ die vooral in generaal de Spinola hun woordvoerder vonden. Deze kringen (vooral moderne spits-industrie en grootfinancier) wilden in Afrika een einde maken aan de koloniale oorlog via een „moderne“ (lees : neo-koloniale) politieke regeling ; in Portugal zelf wilden zij wel een aantal politieke en syndicale vrijheden invoeren (als „prijs“ voor een democratisch etiket, dat nodig leek om toegang te krijgen tot de EG) maar zij waren en bleven verwoed gekant tegen waarachtige socialiserende structuurhervormingen.

De aftakeling van de anjerrevolutie gaat verder. De rechtse conspirator Generaal Spinola kwam terug. Sindsdien werd hij met veel omhaal door de militaire Akademie ontvangen en... nu komt hij eveneens aanspraak te maken op zijn wedde voor de periode die hij in ballingschap was. Eerstdaags komt ook Admiraal Americano Tomas, onder Salazar president van het fascistisch Portugal, sinds 25 april 1974 op de vlucht naar Brazilië terug. President Eanes heeft, als argument voor dit gebaar, eens te meer het humanistisch aspect naar voor geschoven. Gisteren ging het om een rechtse generaal, nu gaat het om een admiraal, de oud president van het fascistisch Portugal moet u weten. Over zijn verantwoordelijkheid voor de dood van zoveel gewone jongens in de moorddadige koloniale oorlogen in Afrika, over diegene die hun leven of gezondheid gelaten hebben in de kerkers van het fascistische regime wordt schijnbaar niet meer gerept. Zo iets noemt men dan „democratie“.

De spanning tussen de steeds sterker klinkende eisen van het volk (lonen, sociale zekerheid, uitzuivering van de fascistie, optreden tegen economische boycot) en de afremmingstactiek van conservatieve en centrum-krachten leidde tot twee mislukte pogingen om via een staatsgreep generaal de Spinola alleen aan de macht te brengen, en de bewijdings-klok weer een eind terug te draaien (28 september 1974 en 11 maart 1975).

Toen de conservatieven in het voorlopige bewind op die manier tweemaal hun kwade trouw bewezen hadden, achtten de linkse krachten de tijd gekomen om toe te geven aan de eisen van de militante bevolking, en een aantal radicale maatregelen door te voeren, zoals ondermeer de nationalisatie van de banken (en daarmee van de meeste kranten). Vanaf dat ogenblik stond men van officiële zijde ook minder weigerachtig tegenover de vele initiatieven waarmee de werkende bevolking haar eigen lotsverbetering in handen nam : bezetting van leegstaande huizen, van fabrieken of landbouwuitbatingen die door de eigenaars gesaboteerd en in de steek gelaten werden.

Maar links en links is meer dan twee.

Inmiddels was echter de verstandhouding tussen de beide grote linkse partijen PS en PC, (ondermeer om wille van de verkiezingsconcurrentie en de aanmatigende houding van beide partijen ten opzichte van elkaar) vër zoek geraakt. Van de anti-communistische campagne van de PS maakten, vooral in het Noorden van het land, de daar zeer behoudsgezinde Kerk en de conservatieve, pro-fascistische krachten gebruik om een echte heksenjacht te ontketenen tegen al wie als progressief of syndicaal militant bekend stond.

De steeds toenemende druk van de geprivilegieerden van het vroegere, fascistische regime (die men immers gespaard had), de hetze en economische boycot vanuit het „vrije“ Westen, de (op zijn zachtst uitgedrukt) dubbelzinnige politiek van de socialistische partij, en de verbeterde machtsstrijd tussen de verschillende fracties van „links“ binnen en buiten het leger, leidden tenslotte tot een politiek-militaire pat-situatie, waarin gematigd-conservatieve militairen „om erger te voorkomen“ een staatsgreep uitvoerden. De linkse krachten in het leger en in het politieke leven werden daarbij niet fysiek uitgeschakeld, maar wel voor lange tijd „buiten spel gezet“.

Doch voor de vele initiatieven die de werkende mensen genomen hadden, los van partij-twisten of -instructies, zouden de gevolgen van 25 november erger zijn. Nu de (op zijn minst : passieve) steun vanwege linkse politieke leiders of militairen verdween, konden de behoudsgezinde en reactionaire krachten ongehinderd in de aanval gaan tegen vele basisinitiatieven. Intimidatie, sabotage, en „legale afbraak“, gericht tegen buurtwerking, en vooral tegen fabrieken en landbouwbedrijven in arbeiders-beheer, laaiden hoog op.

Een schrijnende vaststelling.

Geheel afgezien van sympathie of antipathie voor een partij als zodanig, is een van de meest schrijnende vaststellingen die op dit stuk moeten gemaakt worden : het absolute falen van de socialistische partij.

Onder druk van de basis werd de partijleiding inderdaad gedwongen zich na de (zeer goede) verkiezingsuitslag van 25 april 1976 te houden aan haar plechtige belofte om geen coalitie te sluiten naar rechts of naar links. Daardoor werd de PS-minderheidsregering gedwongen tot anderhalf jaar koördansen tussen PC enerzijds en de beide conservatieve partijen anderzijds, waarbij ze in feite steeds meer de gevangene werd van deze laatste, die zich immers krachtig gesteund wisten door de drukking die het Internationaal Muntfonds uitoefende op de regering.

Doch uiteindelijk moest er klare wijn geschonken worden - en hij was klaar genoeg : einde januari 1978 vormde Mario Soares een regering met PS en CDS (de extreem-conservatieve partij die zich op de christen-democratie beroept), en in de regeringsverklaring van 2 februari stelde hij uitdrukkelijk dat voortaan aan een socialistische politiek zelfs niet meer gedacht moest worden. De economische en sociale maatregelen die deze regering sindsdien genomen heeft, liegen er niet om : duidelijker en brutaler nog dan onder de vorige regering vertonen zij de uitgesproken anti-sociale invloed van de feitelijke (financiële) machthebbers in en buiten Portugal.

Dat is niet zomaar een goedkope, sloganese veroordeling. En men kan inderdaad aanvoeren dat om het even welke regering (dus bijv. ook een PS-PC-regering) zou af te rekenen hebben met de reusachtige economische moeilijkheden waar het land thans voorstaat. Men zou - in het uiterste geval - wellicht zelfs kunnen aanvaarden dat een partij die zich socialistisch noemt de verwezenlijking van socialiserende hervormingen uitdrukkelijk (tot in de pruilmentijd) uitsteft om eerst de nationale economie er weer boven op te helpen.

Maar... daar zit het 'm juist. Dat soort redenering (éerst economisch herstel) wordt momenteel in alle landen gemaakt, en zoals overal elders, heeft men dus ook in Portugal (en in België) de plicht daarbij kritische vragen te stellen : herstel van wát voor economie ? ten bate van wie ? ten koste van wie ? De manier waarop in België bijvoorbeeld de slogan „iedereén moet offars brengen“ al misbruikt wordt, doet (terecht) het ergste vermoeden voor een land als Portugal, dat er economisch nog veel minder gunstig voorstaat.

Arbeidersbeheer draagt bij tot het herstel van de economie.

Doch juist in een situatie als de Portugese kan verantwoord economisch herstel niet los gezien worden van het streven naar sociale gelijkheid, naar economische democratie. Inderdaad : zelfs op grond van louter kapitalistische redeneringen zijn er heel wat argumenten in te brengen tegen een blinde deflatie-politiek, zeker in een zich-ontwikkellende economie.

Doch er is meer : in Portugal hebben de initiatieven van industrie- en landbouwarbeiders een belangrijke bijdrage geleverd tot de gezondmaking van de nationale economie. Op landbouwgebied kwam dit wellicht het meest flagrant tot uiting - en daar werd door progressieve groepen en publicaties dan ook het meest aandacht aan besteed.

Mede omdat de rijke grootgrondbezitters (in het midden en het Zuiden van het land) hun uitgestrekte domeinen slechts beschouwden als statussymbool, en weinig gaven om het rendement ervan, moest Portugal (waar nochtans meer dan 1/4 van de bevolking in de landbouw werkzaam is) 25 tot 40 % van zijn voedselbehoeften invoeren. Het hoeft geen betoog dat zolets op lange termijn catastrofaal is voor een weinig-geïndustrialiseerd land, en ... dat devaluatie van de nationale munt (een IMF-stokpaardje) in zulke omstandigheden zeker geen geschikte remedie is... Nu waren in de periode 1974-'75 heel wat coöperaties en collectieve productie-eenheden (UCP's) ontstaan, toen de eigenaars er met de kas vandoor gingen, zodat de landbouwarbeiders wel gedwongen waren het bedrijf zelf voort te zetten, wilden ze niet van honger omkomen. En op die coöperaties en UCP's waren niet alleen de arbeidsvoorwaarden veel beter - ook de produktie ging erop vooruit : er werden nieuwe terreinen ontgind, en nieuwe teelten aangevat.

Kortom : voor al wie niet fanatiek vasthield aan het ouderwetse absolute eigendomsrecht (in Zuid-Portugal concreet : het recht om anderen te laten creperen) : een goede zaak voor de nationale economie.

Maar zo begreep de PS-leiding het niet : nadat minister van Landbouw Lopes Cardoso uit protest tegen de voorgenomen politiek ontslag had genomen, joeg de PS met

behelp van vervalste cijfers, demagogische argumenten en ... de stemmen van een rechtse oppositiepartij en „wet op de landbouwhervorming“ door het parlement die in wezen de afbraak zou betekenen van de hele coöperatieve sector.

Het verzet tegen de toepassing van deze wet was echter zo hevig, dat de nieuwe regering besloten heeft het „kalm aan te doen“ - vooral, zo wordt beweerd, om de PC (die zich erg druk maakte over deze wet, die zij beschouwde als een aantasting van haar machtspositie in het Zuiden) gunstig te stemmen voor het afsluiten van een „sociaal pact“ dat lonen en sociale verworvenheden moet blokkeren om het economisch (lees : kapitalistisch) herstel in de industrie mogelijk te maken.

Maar kapitalisten reageren schaamteloos.

Doch ook in de industrie- en de dienstensector zijn heel wat interessante gevallen van arbeidersbeheer aan te wijzen - hoewel die minder bekendheid genieten in het buitenland. In vele gevallen vertoont de terugkeer van de oude machthebbers in die sector trouwens een nog veel schokkender beeld. Inderdaad : ook in vele kleine, middelgrote en zelfs grote ondernemingen vormde het overnemen van het bedrijf door de arbeiders het logische, onvermijdelijke gevolg van het verdwijnen van de vroegere bazen. Beschermd door de fascistische wetgeving (die feltelijke monopolievorming en heel lage lonen mogelijk maakte) waren vele eigenaars van bedrijven erin geslaagd - vaak ten koste van grote schulden voor het bedrijf - enorme winsten op te strijken voor zichzelf. Toen na 25 april 1974 het tijd keerde, gingen ook zij aan de haal met al het geld dat zij nog uit het bedrijf konden pompen. In vele gevallen hebben de arbeiders toen enorme inspanningen verricht om het bedrijf weer vlot te krijgen en de schuldenlast af te lossen. Tot 25 november 1975 werden zij daarbij enigermate geholpen door de ministeries van Industrie en van Arbeid, doch nadien viel er van die kant eerder tegenwerking dan steun te verwachten.

Wanneer men al die factoren voor ogen houdt (sabotage, schuldenlast, boycot door privé- en officiële instanties in binnen- en buitenland) beseft men pas ten volle wat een indrukwekkende prestatie hier geleverd werd door autonoom of syndicaal georganiseerde arbeiders in de landbouw-, de industrie- en de dienstensector. En dan houdt men het niet voor mogelijk dat anno 1977 de vroegere eigenaars - in feite de doodgravers - van die bedrijven met veel vertoon terugkeren en hun (inmiddels dank zij de arbeiders weer florierende) „eigendom“ weer durven opeisen. Maar dat gebeurt.

En de huidige regeringspolitiek verschilt op dat stuk nauwelijks van de vorige : door officiële tegenwerking en brutaal politie-ingrijpen worden de bedrijven inderdaad terugbezorgd aan hun „rechtmatige eigenaars“. In andere gevallen worden bedrijven in arbeidersbeheer (die zelfs niet door een vroegere eigenaar worden opgeëist) door officiële tegenkanting de grond ingeboord, terwijl buitenlandse bedrijven in dezelfde sector verregaande (en dure) vestigingsfaciliteiten krijgen. Ook weer niet zo bijster gunstig voor de nationale economie, maar ja... „herstel“ betekent blijkbaar niet voor iedereen hetzelfde. En als je dan nog (als socialist ?) het absolute eigendoms-

recht en de onvoorwaardelijke trouw aan de vrije-markt-economie in je vaandel geschreven hebt...

Deze slaafse houding van de partijtop ten opzichte van binnenlandse en internationale kapitaalsbelangen heeft binnen de PS dan ook geleid tot heftige twisten, die ondermeer zijn uitgemond in de afscheiding van het grootste deel van de linkervleugel, met o.m. Lopes Cardoso en vakbondsleider Kalidas Barreto (formatie die volgens recente opiniepeilingen zou kunnen rekenen op ongeveer 10 procent van de stemmen).

Het weze nog eens herhaald : het bovenstaande werd niet zomaar geschreven uit leedvermaak of antipathie ten opzichte van een partij die zich „socialistisch“ noemt. Maar : ook - en a fortiori - voor Belgische socialist (in en buiten de BSP) is het nodig de feiten te zien zoals ze zijn, en het volkomen in-gebreke-blijven van een zg. zusterpartij niet eindelijk te blijven verontschuldigen.

De vis wordt te duur betaald.

Het is trouwens belangrijk de economische en sociale politiek van de PS-top en van de regering te confronteren met de repliek aan de basis, bij de werkende bevolking. Nog steeds houden vele door arbeiders beheerde of coöperatieve bedrijven in landbouw-, industrie- en dienstensector het vol in de dagelijkse strijd tegen boycot door regering en door kapitalistische bedrijven - ten koste van geweldige inspanningen, en met steeds minder steun vanwege sympathiserende groepen in het buitenland.

Ook daarbuiten wordt gereageerd : via syndicaten en wijkcomités wordt geprotesteerd tegen de fabelachtig stijgende kosten voor levensonderhoud. Aldus kwamen omstreeks half april in Porto zowat 100.000 (honderdduizend !) mensen op straat om te betogen tegen de stijgende levensduurte (rechtstreeks gevolg van de door het IMF opgelegde maatregelen) waardoor vele werkende mensen gedwongen terugvallen op een levensniveau dat lager is dan in het begin van de jaren '70. Ook overal elders in Portugal grepen betogingen plaats tegen zulke maatregelen, die het economisch herstel willen doen betalen door de werkende bevolking. Zodat de regering zelfs gedwongen was een matige loonsverhoging mogelijk te maken (die niet eens de helft van de stijging van de levensduurte opving). Maar daarover kom je in onze o-zo-vrije pers natuurlijk zo goed als niets te weten...

Het is dus zeker niet zo dat de democratische en vooruitstrevende krachten in Portugal bij de pakken zijn gaan zitten, nu de vroegere machthebbers zich steeds krachtiger - en nu ook openlijk fascistisch - laten gelden. Men is niet zinnens de onmiskenbare verworvenheden sinds 25 april 1974 zomaar één voor één te laten afbreken. En men heeft geleerd uit het verleden. Vele (jammer genoeg niet allen) hebben ingezien dat sectarisme en gelijkhebbertij - of ze nu uitgaan van kleine of van grote bewegingen of partijen - tenslotte alleen de rechtse krachten ten goede komen. Men leert inzien dat loyale samenwerking tussen verschillende groepen en individuen - met een weliswaar verschillende kijk op de „ideale socialistische samenleving van de toekomst“ - meer dan ooit noodzakelijk is - om - het - teruggliden - naar een (al of niet ver-

sluierd) fascisme tegen te houden, en dat zulke loyale samenwerking slechts kan gebaseerd zijn op het respect voor elkaars zienswijze, en niet op allerlei manoeuvres die slechts de manipulatie dóór of de hegemonie vóór de eigen formatie moeten dienen.

Taak in België : Informatie.

Op dit ogenblik is in het buitenland de belangstelling voor - én : de materiële steun aan - de strijd van de werkende mensen in Portugal sterk verminderd, en is het zelfs voor belangstellenden moeilijk zich degelijk te informeren. Daarom moet dit devies van „loyale samenwerking“ thans nog meer dan voorheen gelden voor eenieder die zich in België wil inzetten om de strijd van de democratische en progressieve krachten in Portugal te steunen met woord en daad.

Vooralsnog wordt informatie (de eerste taak !) evenwel langs twee verschillende kanalen verstrekt : van het vroegere Komitee Nieuw Portugal zetten sommige mensen hun informatiewerk voort via „Vrede“. Anderen gaan door met een eigen, nieuwopgevat informatiebulletin, „Poder Popular“, dat informatie verstrekt over de politieke en sociale strijd in Portugal en over concrete basisinitiatieven, werkkampen, enz. Voor proefnrs. : Poder Popular, Blijde Inkomststraat 115, 3000 Leuven ; abonnering (6 nrs. voor 100 Bfr.) : 001-0588414-88 van H. Siegers, Leuven.

ONAAANVAARDBAAR

De sovjet natuurkundige Jouri Orlov werd te Moskou veroordeeld tot zeven jaar strafkamp en vijf jaar verblijfsaanwijzing tijdens een proces waaraan buitenlandse journalisten niet hebben mogen deelnemen.

Volgens het agentschap Tass zou hij zich schuldig gemaakt hebben systematisch lasterlijke gegevens verspreid te hebben tegen zijn land met de bedoeling de Sovjetunie schade te berokkenen.

Zoals men weet stelt Orlov zich voor als de vertegenwoordiger van een comité voor de eerbiediging van de akkoorden van Helsinki in zijn land en heeft hij herhaalde malen feiten aangeklaagd waaruit blijkt dat de mensenrechten, zoals voorzien in de akkoorden van Helsinki, niet geëerbiedigd worden.

Het proces tegen Orlov en zijn veroordeling zijn zeker niet van aard om de détente in Europa te bevorderen en getuigen van een handelwijze die zeker van geen enkel land, in het minst van een land dat zich op het socialisme beroept, kan aanvaard worden. De Sovjetunie herhaalt steeds, en met reden, dat mensenrechten ook betrekking hebben op een uitbreiding van de economische en sociale democratie. Dit neemt niet weg dat alle aspecten van de individuele vrijheid en in het bijzonder het onvoorwaardelijk recht op kritiek dienen geëerbiedigd te worden.

DE FUNKTIE VAN DE KRISTENDEMOKRATIE IN ITALIE

F. Denissen

Om de huidige plaats van de kristendemokratie in het Italiaanse politieke leven te begrijpen, is een kort historisch overzicht onmisbaar. De geschiedenis van Italië (dat pas in 1860 een zelfstandige natie wordt) begint namelijk met een paradoks : het „meest katholieke land ter wereld“ is gedurende de eerste halve eeuw van zijn bestaan een wereldse, en zelfs uitgesproken anti-klerikale staat. De verklaring daarvoor is te vinden in het ontstaan van de Italiaanse staat zelf : vóór 1860 behoorden de meeste gewesten van Midden-Italië tot de „Pauselijke Staten“. De eenmaking van Italië impliceerde dat deze gebieden op de Paus werden veroverd. Na de militaire bezetting werd de aanhechting van Rome bij Italië bekrachtigd door een plebisciet (1870) waarbij slechts 1500 van de 167.000 kiezers achter de Paus bleken te staan. Als wraak vaardigt deze een bul uit („Non expedit“, 1874) waarbij hij de Italiaanse katholieken verbiedt, aan het politieke leven deel te nemen, zowel als kandidaten als kiezers. Het resultaat van deze interventie is, dat de antiklerikale partijen vrij spel krijgen, en dat Italië dus een volledige „Jekenstaat“ wordt : geen katholieke partij, geen katholieke scholen (en geen godsdienstonderwijs op de staatsscholen), geen overheids subsidies voor de kerk, enz.

De groeiende katholieke frustratie zoekt een uitweg : onder druk van een aantal katholieke massa-organisaties wordt de bul in 1904 verzacht, zodat de katholieken weer als kiezers naar de stembus mogen, en in 1913 sluiten diezelfde massa-organisaties een pakt met de liberale premier Giolitti (het zogenaamde pakt-Gentiloni) : de katholieken zullen voor de liberalen stemmen, als deze laatste hun antiklerikale politiek opgeven. Een volgende stap wordt gezet in 1919 : de Siciliaanse pastoor Don Luigi Sturzo sticht de „Partito Popolare Italiano“ („Italiaanse Volkspartij“), die zich expliciet aandient als de partij van de katholieken. In datzelfde jaar wordt de bul „Non expedit“ opgeheven.

De achterban van de nieuwe partij wordt voornamelijk gerekruteerd uit de bestaande katholieke organisaties, en blijkt vooral groot te zijn op het platteland. Het was trouwens ook vooral bij de landbouwarbeiders dat het katholieke syndikalisme (ontstaan op het einde van de 19e eeuw) een vruchtbare voedingsbodem gevonden had. De fysionomie van de jonge partij is nogal onduidelijk : hoewel de meeste oprichters (waaronder Don Sturzo en de boerenleider Guido Miglioli) ongetwijfeld vanuit een duidelijk sociaal engagement handelen, komt de leiding van de partij al vlug in handen van het conservatieve katholieke establishment. Ook in de organisatie is er dubbelzinnigheid : enerzijds stellen de statuten expliciet dat de partij onafhankelijk is van de kerkelijke hiërarchie, anderzijds steunt de leden- en stemmenwerving grotendeels op de parochiale structuren.

Daarnaast is het ook duidelijk, dat de oprichting van de partij bedoeld was om een dam op te werpen tegen het „goddeloze“ socialisme, dat vooral bij de arbeiders in de stedelijke agglomeraties zeer sterk was.

Bij de eerste verkiezingen waaraan de splinternieuwe

partij deelneemt (1919) behaalt zij 20,6 procent van de stemmen, en affirmeert zich dus meteen als een belangrijke komponent van het Italiaanse politieke leven. De gelijktijdige terugval van de liberale partij toont duidelijk aan waar de PPI zijn stemmen haalt : bij de middenklassen en bij dat gedeelte van de arbeidersklasse dat om godsdienstige redenen nooit socialistisch gestemd heeft. De partij verschijnt echter in het Italiaanse politieke leven op een bijzonder turbulent moment : enerzijds is er de radikaliserende van de socialistische partij, die in 1920 leidt tot massale fabrieksbezettingen, anderzijds is er - door de reactie van de burgerij hierop - de snelle opkomst van het fascisme. Ook de katholieke partij slaagt er niet in, de groeiende polarisatie tegen te houden, en wordt op een bepaald moment voor de keuze gesteld tussen een alliantie met de socialisten of met de fascisten. De diepgewortelde opvattingen inzake autoriteit en orde, en het al even diepgewortelde anti-socialisme drijven de katholieken onweerstaanbaar in de armen van het fascisme. De partij treedt in november 1922 toe tot de koalitieregering die door Mussolini na de chantage van de Mars op Rome wordt samengesteld, en keurt in het parlement in één moeite ook de volmachten voor deze regering goed. Slechts de linkerzijde - waaronder verschillende oprichters van de partij - verzet zich, maar wordt geïsoleerd. Een belangrijke rol hierbij wordt gespeeld door het Vaticaan, dat sterke druk op de partij uitoefent om het fascisme te steunen. Trouwens, op het moment dat Mussolini in 1926, na een geleidelijke afbraak van de democratie, alle partijen behalve de fascistische verbiedt, heeft de katholieke partij, onder druk van de kerkelijke autoriteiten, reeds grotendeels zichzelf ontbonden. De rechterzijde ervan is bijna integraal tot het fascisme toegetreden. Het katholieke antifascisme gaat in de diaspora : Luigi Sturzo vlucht in ballingschap naar de V.S., Ferrari naar België. De Gasperi komt een tijdje in de gevangenis terecht en wordt daarna bibliotekaris in Vaticaanstad, Guido Miglioli sluit zich aan bij de (illegale) kommunistische partij.

Zoals bekend, sluit Mussolini in 1929 een konkordaat met het Vaticaan, waardoor de hangende conflicten tussen Kerk en Staat worden opgelost, en waardoor Mussolini zich de massale steun verzekert van de klerus. Zo gebiedt de Paus de ontbinding van de katholieke jeugdbeweging ten voordele van de fascistische (die voortaan voldoende garanties inzake katholiciteit biedt).

Het antifascistische verzet - dat vanaf 1941 massale dimensies begint aan te nemen - wordt oorspronkelijk voornamelijk gevoerd door kommunisten en socialisten (die in 1936 tot gemeenschappelijke actie besloten hadden). Maar al vrij vlug voegen zich daarbij een aantal kristendemokraten van de nieuwe generatie aan, geleid door de weinige oorspronkelijke leiders die actief gebleven waren in het antifascisme : De Gasperi, Scelba en Gronchi.

Na de val van Mussolini en de kapitulatie van Italië wordt het Verzet gebundeld in de Comités voor Nationale Bevrijding, waaraan de kristendemokraten samen met alle andere antifascistische krachten (de kommunisten inbegrepen) deelnemen. Als dusdanig zijn ze ook vertegenwoordigd in de rgeringen van nationale eendracht die nog tijdens de oorlog respectievelijk door Badoglio, Bonomi en Parri worden samengesteld. Op 10 december 1945 vormt de kristendemokraat Alcide De Gasperi de

eerste na-oorlogse regering. Ook hierin zijn alle antifascistische krachten vertegenwoordigd. Bij de eerste verkiezingen in juni 1946 (voor een Grondwetgevende Vergadering) behalen de kristendemokraten 35 procent, de socialisten 20 procent en de kommunisten 19 procent. Deze krachtsverhouding verklaart het gedeeltelijk linkse karakter van de nieuwe Italiaanse grondwet, die inderdaad een compromis is tussen de kristendemokraten en het linkse front.

In mei 1947 sluit de Gasperi de kommunisten en de socialisten uit de regering. Tegelijk scheurt een katholieke groep zich af van de eenheidsvakbond en richt het katholieke syndikaat CISL op. Beide feiten vinden een verklaring in de zware druk van de Verenigde Staten (via het Marshall-plan) en van het Vaticaan (dat in 1949 de kommunisten en hun bondgenoten zal ekskommuniceeren), maar ook in het feit dat de conservatieve vleugel van de kristendemokraten inmiddels de leiding van de partij in handen heeft genomen. De koude-oorlogsfloor zorgt in 1948 voor een massale verkiezingsoverwinning van de DC, die 48 procent van de stemmen behaalt, terwijl het volksfront van socialisten en kommunisten terugvalt tot 31 procent.

Dan begint een lange periode van centrumrechtse regeringen (1948-1963), waarbij de kristendemokraten een beroep doen op de kleinere centrumpartijen (liberalen, republikeinen, sociaaldemokraten) om een meerderheidskoalitie te vormen. Als deze kleine partijen niet meespelen, kan een minderheidsregering van de kristendemokraten steeds rekenen op de steun van de neofascisten in het parlement. De progressieve grondwet wordt als een hinderpaal ervaren bij deze centrumrechtse politiek. In 1953 is er een poging om via een nieuwe kieswet tot een 2/3 meerderheid voor de centrumkoalitie te komen, en op die manier een grondwetwijziging door te drukken. Slechts een grootscheepse mobilisatie van de kommunisten (met enkele tientallen doden) kan deze poging verhinderen.

Deze centrumrechtse politiek heeft als gevolg dat de arbeidersaanhang van de DC zienderogen slinkt ten voordele van de socialisten en de kommunisten, die bij elke verkiezing vooruitgaan. Aan het eind van dat proces is de DC in essentie de partij van de boeren, de middenklassen, de ambtenaren, en vooral van het Verbond van Italiaanse Ondernemers (Confindustria), dat een zware stempel drukt op het beleid. Het gevolg hiervan is weliswaar dat de industriële heropbouw zich vrij snel voltrekt, en dat Italië zich met zijn industriële producten een vrij soliede plaats op de wereldmarkt verovert, maar dit door het grootkapitaal gedikteerde proces impliceert het voortbestaan van de traditionele onevenwichten van de Italiaanse maatschappij : in de eerste plaats de onderontwikkeling van het Zuiden, dat een permanente reserve van goedkope arbeidskrachten vormt. De sociale gevolgen van deze politiek liggen voor de hand : ontvolking en verdere onderontwikkeling van het Zuiden, explosie van de stedelijke agglomeraties in het geïndustrialiseerde Noorden (met enorme problemen inzake woningbouw, gezondheidszorg, onderwijs).

In het begin van de jaren '60 is deze politiek uitgespeeld : de linkerzijde is zo sterk geworden dat zij elke regering kan lamleggen. Dus wordt op het kristendemokratisch kongres van januari 1962 een opening naar links gezocht. De komst van Johannes XXIII in het Vaticaan (en de

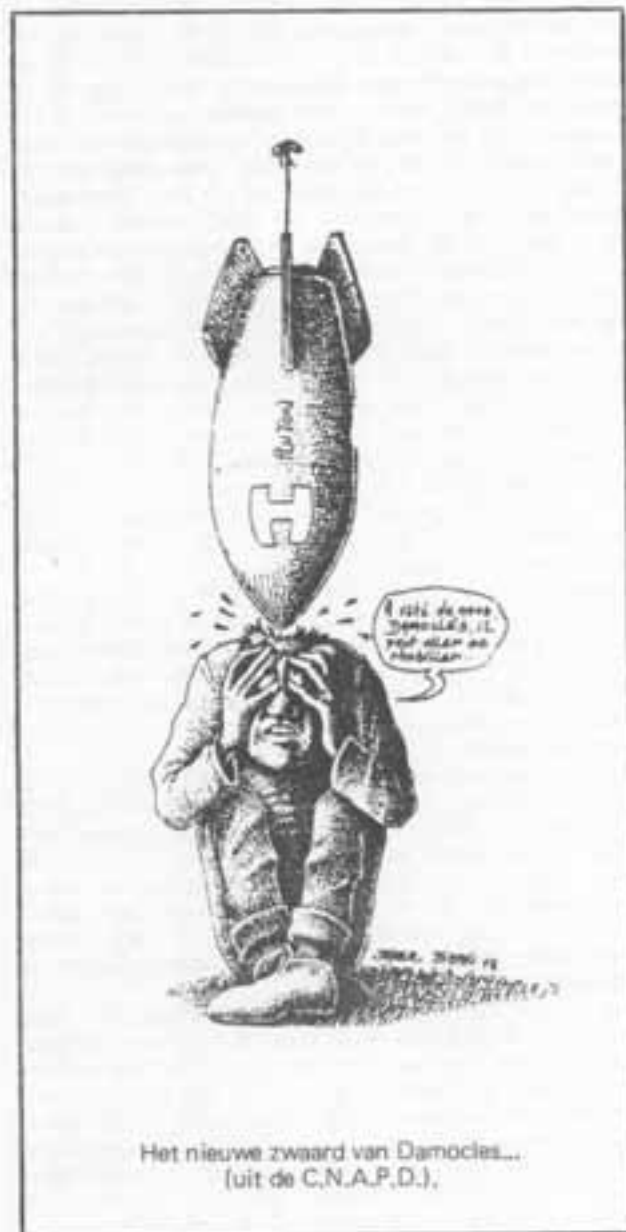
afschaffing van de ekskommunikatie voor de linkerzijde) is daaraan ook niet vreemd. In december 1963 vormt Aldo Moro het eerste centrum-linkse kabinet met de socialisten. Het feit echter dat de kristendemokraten vanuit hun sterkere positie de socialistische programma-eisen systematisch op de lange baan schuiven, kost aan deze laatste partij ongeveer de helft van zijn aanhang, ten voordele van de kommunisten. Hierin vindt de DC vanaf het eind van de jaren '60 een nieuwe impuls: dank zij haar antikommunisme slaagt zij erin, zich opnieuw te versterken (ditmaal ten koste van de rechtse partijen: neofascisten, liberalen, sociaaldemokraten). Dat is de reden waarom de talloze schandalen, waarin de partij de laatste jaren verwickeld is, niet tot een vermindering van haar electoraal sukses leiden.

Sedert 1976 echter, toen de kommunisten 34,4 procent haalden, slaagt de DC er op geen enkele manier meer in, een meerderheid zonder kommunisten rondom zich te verenigen. Dat verklaart waarom de laatste twee minderheidsregeringen van Andreotti noodzakelijk op de onthouding of de steun van de kommunisten moesten rekenen, met alle inwendige spanningen die dit meebrengt. Op het huidige moment moet de rol van de kristendemocratie in Italië genuanceerd beoordeeld worden. Globaal kan worden gesteld dat de bindingen van de DC met de arbeiderswereld sterk verminderd zijn sedert de kristelijke vakbond in 1970 zijn geprivilegieerde band met de partij opzegde en begon aan een proces van toenadering tot de sociaal-kommunistische en de sociaaldemokratische bonden, dat op lange termijn tot een nieuwe eenheidsvakbond zou moeten leiden (voor de metaalarbeiders is deze reeds gerealiseerd). De DC kan ook niet langer als de partij van de katholieken worden gezien: niet alleen hebben een groot aantal Italiaanse katholieken voor de kommunistische partij geopteerd, maar bovendien zijn een paar vooraanstaande figuren van de DC notoire ateïsten. De elementen die de DC bij elkaar houden zijn dus eerder te vinden in haar functie als conservatieve, pro-Amerikaanse en op het gebied van de morele problemen traditionalistische partij.

Anderzijds heeft de „proletarisering" van een belangrijk gedeelte van de middenklassen ertoe geleid, dat een deel van de kristendemokratische basis de noodzaak van een alliantie met de kommunisten en de socialisten scherper is gaan aanvoelen. Het is m.i. dit proces dat geleid heeft tot de laatste twee regeringen-Andreotti, die op de parlementaire steun van de arbeiderspartijen stoelen. Het feit dat een honderdtal kristendemokratische parlementsleden zich onlangs tot een fractie verenigd hebben om te allen prijze het akkoord met de kommunisten ongedaan te maken, wijst op de spanningen die binnen de partij bestaan, en die grotendeels terug te voeren zijn tot de uiteenlopende belangen die binnen de heterogene kristendemokratische basis bestaan. Daarnaast bestaat er ongetwijfeld een stroming die het akkoord met de kommunisten om strategische redenen niet wil opzeggen, maar het wel wil uithollen door de concrete verwezenlijking ervan te saboteren, zoals dat indertijd gebeurde met het centrumlinkse program.

Wat de toekomst betreft, is het moeilijk voorspellingen te doen. Het huidige akkoord van alle konstitutionele partijen heeft ongetwijfeld borg gestaan voor het respecteren van de democratische spelregels tijdens de gevangenschap van Moro. (Uit alle details blijkt trouwens, dat

de Rode Brigades met Moro de belangrijkste onderhandelaar achter dit akkoord hebben willen treffen). De vooruitgang van de kristendemokraten bij de gedeeltelijke verkiezingen onmiddellijk na de moord op Moro, samen met de achteruitgang van de kommunisten ten voordele van de socialisten, zouden echter die stromingen in de partij kunnen versterken die willen terugkeren naar de centrumlinkse formule van de jaren '60: een objectief dat ook door de socialisten niet eenstemmig wordt afgewezen. Anderzijds lijkt het in Italië duidelijk, dat slechts een zeer brede meerderheid de huidige en toekomstige problemen zal aankunnen. De vraag is dus welke belangen in de interne strijd binnen de DC zullen overheersen: die van de partij of die van Italië.

Het nieuwe zwaard van Damocles...
(uit de C.N.A.P.D.)

LATIJS-AMERIKA

CHILENEN BIJ ONS

De tragiek van de politieke banneling I

De man in de straat, ach, voor 90 % weet hij niet eens dat ze hier wonen, en wanneer hij het al weet wordt meestal niet eens het onderscheid gemaakt tussen hen en ... die andere vreemdelingende gastarbeiders. Vreemdelingen zijn ze inderdaad, maar met het statuut van politieke vluchteling, van banneling.

Mensen na de val van Salvador Allende, gevlucht uit een verscheurd, ontredderd, bloedend land, gevlucht voor een niets-ontziende, brutale repressie, die velen onder hen aan den lijve ondervonden, gevlucht met het trauma van de doorstane verschrikking als een vloek in hun schamele bagage. Oh ja, de tijd doet de littekens op de huid verbleken en verdwijnen, de littekens op de ziel echter blijven als een kankergeswul knagen en houden de vlam van hoop en verzet smeulende.

De idee voor dit artikel kwam door de reactie van een jonge knaap van dertien, Gabriël, die toen ik er bij gelegenheid over sprak, antwoordde: „Ja, het is goed dat de mensen hier eindelijk eens ontdekken waarom we hier zijn, waarom we uit ons land gevlucht zijn, en niet blijven denken dat we een groepje arme Chilenen zijn waar ze medelijden mee moeten hebben”. Dit trof me zo enorm omdat dit het soort taal is dat je verwacht uit de mond van een man, niet van een zo jonge knaap. Op zo'n moment ga je beseffen tot wat zo'n diktatoriale regimes en onderdrukking eigenlijk echt in staat zijn. Zij dwingen jonge kinderen te denken, te voelen, als het moet zelfs te handelen als volwassenen, en ontnemen hen zo het kostbaarste bezit, het elementairste recht, het recht op hun jeugd, op blijheid, het recht op een onbezorgd kind-zijn. In onze ogen is dit de meest schrijnende misdaad tegen de Rechten van de Mens die men kan plegen.

Waarom Allende moest vallen.

Toen Allende aan de macht kwam nadat hij de kristendemocratische (sic) dictator Frei de laan had uitgestuurd, was het zijn droom om Chili te bouwen tot een bloeiend voorbeeld van een socialistische staat, waar iedereen, ook de armsten onder de armen, voortaan een rechtvaardig én menswaardig deel van de koek zouden krijgen. Een bijna niet te verwezenlijken utopie, zeker gezien in de kontekst van Latijns-Amerika.

Ondanks de fouten die hij zeker begaan heeft, begon hij beetje bij beetje de resultaten te plukken. De situatie was echter niet helemaal zoals bepaalde persmedia Jan met de Pet hier wilden doen geloven dat ze was, nl. het volk (el pueblo) als één blok achter Allende en de kleine middenstanders, de bourgeoisie en de militairen als één blok tegen hem. De toestand lag wel een beetje genuanceerder. Feit is zeker dat „het volk” helemaal niet als één man achter hem stond, omdat een groot gedeelte van dat volk op dat moment gewoon niet besepte wat er aan het gebeuren was, nog niet rijp was voor een politiek bewustzijn. Ze kregen het plots beter, goed, maar aan de

andere kant gebeurden er even plots een heleboel ingrijpende veranderingen die ze niet begrepen en dan ook eerder met wantrouwen zagen gebeuren. Steun kreeg hij echter wel van een bepaald deel van die middenklasse die inzag dat ze door een omhooghalen van de algemene welstand toch wel hun voordeel met hem konden doen. De sociale toestand van de arbeiders, van de mineros, van de campesinos, zelfs van de Indianen verbeterde aanmerkelijk.

Er werden coöperatieven opgericht, er werden plannen uitgewerkt om ook de jeugd van de laagste sociale klassen van onderwijs te leren genieten en uit het analfabetisme te halen.

Kortom, men begon te beseffen dat Allende op de goede weg was. Dat was dan ook meteen het begin van het einde. Want ook in de Verenigde Staten begon men te beseffen wat er in Chili aan het groeien was, en die waren daar niet zo gelukkig om. Immers nadat ze in Cuba aan het kortste eind getrokken hadden wilden ze zeker niet in Zuid-Amerika hetzelfde zien gebeuren. Ze begrepen zeer duidelijk dat wanneer Allende zoveel succes had, dat het voorbeeld van Chili zou gaan afstralen op de andere landen, waar het ondertussen ook al een tijdje aan het gisten en broeien was, ze dan plots in één klap hun greep op het totaal van het Latijns-Amerikaanse continent zouden kwijtspelen, en dat konden ze zich economisch en militair niet veroorloven.

Dus, het knagen aan de jonge eik begon met het uiteindelijke fatale resultaat dat men kent: de militaire putch van Pinochet. Het land had heel eventjes een korte lente van sociale bloei en vrijheid gekend en werd nu nog erger dan voorheen ondergedompeld in de duisternis van gewelddadige onderdrukking. Al wat moeizaam opgebouwd was werd afgebroken. De Mapuche-Indianen die voor het eerst sedert decennia terug land hadden gekregen, met bewuste leiders die zich niet isoleerden maar met de algemene opleving van de arbeidersklasse solidair waren, werden opnieuw vervolgd, uitgemoord en terug alles afgenomen.

De reactie die Pinochet niet voorzag !

Wat Pinochet niet voorzien heeft is, dat door zijn blinde repressie plotseling bij diegenen die onder Allende nog niet bewust waren (maar die nu ook van de straat gehaald werden, in de gevangnissen gegooid, of verdwenen, gefolterd worden, zonder goed te weten waarom) dat die nu wel gingen begrijpen wat er aan het gebeuren was, evenals hun families, hun vrouwen zelfs, zodanig dat het geweld het bewustwordingsproces versneld heeft en Pinochet in plaats van het verzet te breken, er integendeel een hele boel verzetstrijders bijgekweekt heeft, zodat men op de huidige moment wel kan spreken van een terugopflakkerend verzet en van het gansen volk, deze keer.

De frustraties van de politieke vluchteling

Ik geloof dat maar weinigen onder ons beseffen met wat voor problemen deze mensen hier worstelen. De meesten onder hen blijven zeer sterk politiek geëngageerd. Ze weten dat ze zich hier openlijk niet politiek mogen inlaten. Ze mogen ook geen enkel risico lopen of nemen om hun uiteindelijke doel, het omverwerpen van de diktatuur, niet te schaden of in gevaar te brengen. Ze werken en hopen dus in de klandestiniteit. Ze rekenen op een internationale solidariteit. Ze weten dat agenten van de Dina (geheime politie) hier in Europa opereren (hoe zeer onze regeringen ook hun best doen om dit te ontkennen). Dus zelfs hier voelen ze zich niet helemaal veilig. Ze weten dat ze hier maar tijdelijk zijn, ze blijven hopen op een terugkeer naar hun land, een vrij land dan.

De kinderen hebben dingen gezien, die kinderen niet zouden hoeven te zien, ze weten wat er met hun ouders of familie gebeurd is. Ze moeten zich aanpassen in een vreemde gemeenschap die niet steeds bereid is hen te aanvaarden. Ze hebben echter wel als erekode gesteld dat ze willen werken in de landen die hen opnamen, om het even wat voor werk ! Dokters werken als bordenwassers, ingenieurs als grondwerkers in de metro. Ze willen vermijden dat men hen ooit het verwijt zou kunnen maken dat ze hier komen profiteren of parasiteren. Hun kinderen gaan naar goeie scholen zodat ze een degelijke vorming krijgen. De taal is natuurlijk dikwijls een grote hinderpaal om echte contacten te leggen met de mensen van hier, maar onoverkomelijk is dit zeker niet.

Ook voor hen is het soms moeilijk om een fatsoenlijke woonst op de kop te tikken. Racisme, een heleboel van ons lijken het met de moedermelk te hebben meegekregen. Dikwijls moeten mensen van het Chili-komitee of het O.S.W. met hun naam borg staan, en meestal zijn de waarborgsommen die men eist bij een huurcontract maar liefst het driedubbele van wat men aan een landgenoot vraagt. Allemaal dingen die niet prettig overkomen op mensen die van burgers van een democratisch land wat meer warmte en sympathie hadden verwacht. Voor hen is het voornaamste probleem dus om de jaren die ze hier noodgedwongen moeten verblijven zo goed mogelijk te „overleven“, om de hoop niet te verliezen. De nachtmerrie waaraan ze ontsnapt zijn is voor de meesten nog steeds een last die ze als een bult op de rug meedragen. De angst zal er nog jaren inzitten, als deze al ooit verdwijnt. Het zien van een uniform, het voorbijrijden of stoppen van een vrachtwagen in de nacht is soms al voldoende om hen met het angstzweet te doen wakker schieten.

We hopen dan ook dat wie dit artikel leest, in de toekomst wat bewuster zal leven met wat rondom hem gebeurt, met wat meer begrip deze mensen zal tegemoetkomen. Wat vriendschap en morele steun kosten immers zo weinig. Misschien dat hun kinderen dan tenminste hier opnieuw leren lachen, opnieuw leren hoe fijn het is onbezorgd en onbedreigd te kunnen spelen. Misschien dat ik dan op een goeie dag in de ogen van Gabriël dezelfde lach zal ontdekken die ik zo graag zie in de ogen van mijn eigen zoon !

Frieda Groffy

DE LAST VAN HET VERLEDEN.

De Kristen Demokratische premier van Baden Wurtemberg, Hans Fillinger, een vriend van CSU leider Strauss, werd aan de schandpaal gespijkerd, om zijn houding onder en... na de ineenstorting van het naziregime.

Hierbij citeert men het geval van Walter Gröger. Deze matroos die wegens de pesterijen van zijn overheid - hij kreeg namelijk in drie jaar geen dag verlof - deserteerde, en werd door een militaire rechtbank tot acht maanden gevangenisstraf veroordeeld in maart 1944. Zijn admiraal nam dit niet en Gröger werd opnieuw voor de rechtbank geroepen op 16 januari 1945. De procureur, Herr Filbinger, eiste de doodstraf en de soldaat werd gefusilleerd.

Een ander geval dat zich voordeed op 29 mei 1945 d.w.z., drie weken na de dood van Hitler, liet Filbinger, steeds militair procureur, in een gevangenskamp een andere matroos tot zes maanden veroordelen omdat hij de nazikentekens van zijn uniform getrokken had en zijn officieren had verweten „nazi honden“ te zijn. Volgens Filbinger was deze daad van aard om de discipline in het leger, ook op dat moment, te ondermijnen.

Filbinger (o.m. ook kandidaat van de C.D.U. voor het presidentschap van de Bondsrepubliek) daagde de schrijver Hochhut voor de rechtbank. Hij moest echter de duimen leggen. Filbinger kreeg wel een troostprijs. Hochhut mag niet herhalen dat de premier nooit gestraft werd omdat diegene die hem kenden gezwegen hebben. De schrijver had hierover reeds klare wijn geschonken.

Geen enkele van de „bloedrechtters“ d.w.z. deze die tijdens de nazi periode doodvonnissen velden werden ooit vervolgd.

SPORT EN POLITIEK

ARGENTINIE EEN VOORBEELD :

DE KOGEL IS OOK ROND

Sport om de volksmassa in bedwang te houden. Sport ook om de internationale kritiek op het eigen rottige regime het zwijgen op te leggen. Er is *moed* voor nodig om het wereldkampioenschap voetbal in Argentinië aan te klagen. In Nederland en bij ons zijn een groot aantal groepen in de weer met een internationale boycot-actie.

Wie hen wil steunen kan terecht op :
SAGO/COBRA, Pater Verbinstraat 29, 2610 WILRIJK,
Tel. 031/49.37.86.

Op dit adres is ook aktiemateriaal verkrijgbaar (voetbal-dossier, affiches, stickers, petities).

E.G.

Videla en de coca-cola.

Heel wat sportofficials en politiciers verschuilen zich achter het neutrale van sport. Volgens deze mensen moet sport kost wat kost losgehaakt worden van de stekelige economische en politieke kontekst waarin die vaak gespeeld wordt.

Sedert enkele maanden is die discussie op een onverwacht scherpe manier opgeleaid, naar aanleiding van de *internationale boycot-actie* van Argentinië als organisator van de Wereldbeker Voetbal. Deze actie wordt ook in België gevoerd.

Het zich a-politiek opstellen van de voetballers die in Argentinië gaan spelen, heeft vaak iets te zien met het eenzijdig gericht zijn op het balletje, de vrees enige verantwoordelijkheid op te nemen en de schrik straffen op te lopen of geschorst te worden, wanneer ze enig protest zouden laten horen.

Is sport dan werkelijk zo edel zo bovennatuurlijk dat ze achteloos kan voorbijgaan aan de menselijke drama's van repressie en terreur die zich in Argentinië dagelijks afspeelen ?

Dat de scheiding tussen sport en politiek een illusie is, blijkt al vast uit de praktijken op het hoogste niveau van de voetbalwereld. De Internationale Voetbalbond FIFA doet via zijn talrijke commerciële kontakten - vaak de machtigste multinationale ondernemingen - herhaaldelijk aan onrechtstreekse manipulatie in de Derde Wereld landen. Zo weten we bijvoorbeeld dat FIFA alles in het werk stelt, om ook daar voetbal populair te maken. Er wordt hiertoe een campagne gelanceerd, gesponsord door Coca-Cola. Begrijpe wie begrijpen wil. In vakkundige termen wordt dit ook „kultureel imperialisme“ genoemd.

In Europa is, naar aanleiding van het doorgaan van de Wereldbeker Voetbal in Argentinië, een vrij omvangrijke mobilisatiebeweging op de been gebracht die de Argentijnse diktatuur veroordeelt en de vrijlating van alle politieke gevangenen en het herstel van de democratische

rechten en vrijheden eist en daardoor een groeiende solidariteit met de strijd van het Argentijnse volk doet ontstaan. Het toenemend aantal protesten tegen het repressieregime blijkt duidelijk het rechtstreekse gevolg te zijn van de - in sommige kringen - sterk betwiste boycot-actie van de Mundial in Argentinië.

Goebbels en zijn „Olympische gedachte“.

Vier keer in de geschiedenis kwam de internationale sportwereld oog in oog met het probleem sport en politiek. Vier keer dat men er echt niet om heen kon. Maar slechts twee maal werden er vooraf in de nationale sportwereld discussies over het al dan niet deelnemen gehouden.

- Berlijn 1936.

Nederland en alle andere landen stuurden hun ploeg. Maar er bleven ook mensen thuis ; mensen die zich niet voor de kar van het duo-Hitler-Goebbels wensten te laten spannen, terwijl mede-mensen kreppeerden. Goebbels hanteerde de Olympische Spelen als propaganda-instrument. Hij verstrekte de Duitse radio een extra-krediet van 2 miljoen D.M. om de Spelen rond de Wereld te brengen. Er werden niet minder dan 490 extra-verslaggevers in dienst genomen. En toen de wereld in Berlijn kwam, had Goebbels ervoor gezorgd dat de borden met „Voor Joden verboden“ waren verdwenen en het scheldblad „Der Stürmer“ niet meer op straat te koop was. Goebbels had zijn werk goed gedaan. Duitsland bood een nette aanblik, slechts enkele details verstoorde het beeld...

- Mexico 1968.

Insiders wisten dat het regime daar zijn lastigste klanten zonder enige vorm van proces uit de samenleving had verwijderd, maar daar bleef het bij. Het Mexicaanse volk protesteerde tegen de grote staatsverspillingen voor de Spelen. Gedurende één van die manifestaties, aan de vooravond van de Spelen, werden door de politie op het Plein van de Drie Kulturen 300 studenten met kogels doorzeefd... en zo het doorgaan van het grootste sportevenement in de wereld op die manier gevrijwaard.

In 1936 stonden we aan de vooravond van de Olympische Spelen, die dat jaar in Berlijn werden gehouden. In Duitsland was de gevreesde kunstschilder Adolf Hitler de machtigste man. Al meer dan tien jaar daarvoor had hij in zijn boek *Mein Kampf* zijn opvattingen over mensenrechten neergelegd.

Hitler benoemde de Joden tot de ergste vijanden van het nationaal-socialisme. Zij waren de verpersoonlijking van de duivel.

In 1978 staan we aan de vooravond van de Wereldkampioenschappen Voetbal die in Argentinië zijn geprogrammeerd. In Argentinië zijn de generaals onder de leiding van de legeropperbevelhebber Jorge Videla de baas. Zij hebben hun ideeën over mensenrechten niet neergeschreven. Zij hebben die in de afgelopen jaren met daden overduidelijk gemaakt.

Het Argentijnse volk zal er niet bij zijn.

De Junta heeft de organisatie, planning en controle over de Wereldbeker voor zich opgeëist. Op 1 april 1976 werd de EAM '78 (El Ente Antarquico Mundial '78), het Ant-

arktisch Komitee van de WK '78, opgericht. Dit orgaan hangt enkel en alleen af van de president van de republiek. De voorzitter laat er geen twijfel over bestaan: „De Wereldbeker is een politieke aangelegenheid“. Zo verklaarde hij aan BRT-journaliste L. Walkiers: „In het buitenland, speciaal in de Westerse wereld, is een psychologische campagne tegen ons aan de gang. Hier zou een fascistisch regime aan de macht zijn, een Hitler-bewind. Wij willen de wereld tonen dat dit leugens zijn, dat alles rustig is, dat hier orde heerst“.

Orde dank zij de uitmoording van meer dan honderd gevangenen in Villa Devoto, door het toenemend aantal lijken die aanspoelen op de kusten van Argentinië en Uruguay, door de uiterst scherpe controle op de pers, het verbieden van elke syndikale activiteit, ... ?

De Noord-Amerikaanse publiciteitsfirma Burson and Marsteller kreeg tientallen miljoenen dollars uitbetaald om de Wereldbeker inderdaad tot een grootscheepse politieke propaganda-onderneming uit te laten groeien. Verschillende getuigenissen tonen aan dat alles tot in de puntjes is uitgewerkt, hoe de sportjournalisten zullen worden bewaakt, bemoeierd, bij de hand genomen, welke toeristische uitstapjes ze voorgeschoteld krijgen en welke uitgezochte Argentijnse sportjournalisten ze zullen ontmoeten. In de komputers worden ze keurig opgedeeld in betrouwbare en onbetrouwbare elementen. De betrouwbaren zullen een paar (vooraf „gezuiverde“) modelgevangenen mogen bezoeken, die speciaal voor de gelegenheid zijn ingericht (1).

De Oproep tot boycot van Argentinië als organisator van de Wereldbeker Voetbal (in België ondertekend door een 80-tal organisaties en groepen) begint daarom met de cruciale vraag: „Zal de Wereldbeker Voetbal dit jaar in Argentinië doorgaan temidden van de concentratiekampen?“ Een kernvraag die dikwijls omzeild wordt door te stellen dat men het recht niet heeft het Argentijnse volk zijn voetbal te ontnemen. Deze opmerking, o.m. van de Monteneros die zich op die manier populair willen opstellen, doet niet veel ter zake. Een eenvoudig rekensommetje wijst uit dat „het Argentijnse volk“ enkel en alleen al omwille van de hoge prijzen (de finale kost meer dan één maandloon!) van de toegangskaarten, niet aanwezig zal zijn, en „zijn“ Wereldbeker, net als wij op de televisie zal moeten volgen, tenminste als hij er één in zijn buurt kan bemachtigen... Voetbal betekent voor de doorsnee Argentijn, in de grauwe ellende en armoede waar hij nu in verkeert, slechts een magere troost van enkele dagen. Moet de sport dan echt als *drug* aangewend worden, zoals verschillende progressieve krachten laten uitschijnen? Het doet wel erg denken aan het „brood en spelen“ van de Romeinen. Het overtuigt me van een dringende noodzaak van een grondig debat over de rol van de sport en de verhouding sport en politiek.

Talrijker worden de getuigenissen vanuit Argentinië die de schrik uitspreken dat na de Wereldbeker de repressie en de inflatie, dus de armoede in een snel tempo zal toenemen. Dit is ongetwijfeld een belangrijk element waar-

mee rekening dient gehouden te worden bij de beoordeling van de functie die zo'n Wereldbeker speelt in het kader van het repressieregime. De organisatie van de Wereldbeker kost aan de Argentijnse staat zo maar eventjes 24 miljard dollar. In een land waar de economische crisis opgelost wordt door de lonen te blokkeren, de prijzen vrij te laten stijgen, de sociale vergoedingen af te schaffen, het recht op staking, vergadering, enz. te verbieden, is het vrij normaal dat de kosten van de Wereldbeker op de rug van het Argentijnse volk zullen terecht komen. De kreten van wanhoop en protest bij arbeiders en werklozen worden steeds talrijker, wanneer ze de luksueuze autostrades, hotels en telekommunikatienetten (met video systeem, opgedrongen door Siemens) zien bouwen, ten dienste van de rijke Argentijnse families, talrijke buitenlandse toeristen en de militairen.

In een land waar de inflatie het hoogst is van Latijns-Amerika (333 procent volgens Argentijnse economen) en de koopkracht stagneert, gooit de Argentijnse staat 700 miljoen dollar aan tegen de organisatie van een Wereldbeker. Wanneer we dit vergelijken met de budgetten van de verschillende ministeries, dan zien we dat alleen Defensie en Veiligheid op meer miljoenen recht heeft (1.140 miljoen dollar tegenover 330 miljoen dollar voor de gezondheid, 122 voor de wetenschap en techniek, 550 voor de cultuur en het onderwijs...).

De buitenlandse investeerders.

Niet alleen wordt in Argentinië de Wereldbeker door de militaire Junta georganiseerd om het image van het regime op te poetsen en om de dagelijkse folteringen, gevangenen en verdwijningen te doen vergeten, maar men wil vooral publiciteit maken om buitenlandse investeringen aan te trekken. Dit alles werd trouwens openlijk en duidelijk toegegeven door de officiële instanties en ook door FIFA-voorzitter Havelange. Dat in die omstandigheden verzet komt tegen het aanwenden van voetbal voor zulke lage doeleinden, komt als begrijpelijk over, en dat verklaart wellicht waarom de boycot-actie een dergelijke steun kreeg.

(1) Vrij Nederland, 1 april 1978.

In Argentinië zelf zijn er een paar verzetsorganisaties, vooral de Monteneros, die zich niet inzetten voor de boycot.

Aanvankelijk scherp gekant tegen de boycot-actie, en tegen iedere campagne rond de Wereldbeker Voetbal, zwakt hun kritiek af naarmate de actie er in slaagde meer en meer groepen te mobiliseren. Zij zeggen dat men contact moet nemen met het volk en ter plaatse komen zien hoe de toestand is. Maar de informatie is er; men weet maar al lang en te goed hoe de situatie er uitziet. Talrijk zijn de rapporten van Amnesty International, en juridische commissies die ter plaatse de graad van repressie en de gevolgen er van hebben onderzocht. Onlangs nog bracht de Internationale Federatie van de Rechten van de Mens een rapport uit na een zending in Argentinië. Eén van de leiders, de Franse generaal Sanguinetti verklaarde dat verschillende stemmen in Argentinië zélf opgingen tégen het doorgaan van de Wereldbeker in Argentinië... (1)

De Argentijnse diktatuur, bereid tot onderhandelen... Argentinië wordt weldra door een burgerlijke president geregeerd.

Deze president zal zich wellicht onwennig voelen in zijn nieuw uniform.

Hij is immers niemand minder dan de generaal, opperbevelhebber, leider van het militair triumviraat en huidig president... *Jorge Videla*. Een militair in stadskledij moet in Argentinië het symbool betekenen van een „zeker demokratisch proces“...

Na op allerlei manieren - gevangenis, moord, foltering, intimidatie tot in het buitenland toe - meer dan 30.000 mensen te hebben weggezuiverd, waaronder meer dan tweehonderd rechters, honderden syndikale leiders, tientallen journalisten, advocaten, professoren...

Het trieste rekord van Argentinië als het repressieland van Latijns-Amerika en de wereld, de spektakulaire daling van haar krediet op internationaal vlak, en de mislukking van haar economische politiek, heeft zelfs Carter, erfgenaam van een Noordamerikaanse politiek van gekamofleerde maar actieve steun aan de dictaturen in Latijns-Amerika, verplicht in te springen en Cyrus Vance, zijn minister van buitenlandse zaken, te gelasten zich te ontfemen over een lijst van 10.500 politieke gevangenen of vermisten (spijtig voor hen die niet op deze Noordamerikaanse lijst staan...). Twee concessies werden afgedwongen: Jacob Timmerman werd enige maanden geleden vrijgelaten, en de Argentijnse regering erkende voor de eerste maal het bestaan van talrijke politieke gevangenen door de publicatie van een lijst van 3.500 personen. M.a.w. de andere 7.000 van de officiële Noordamerikaanse lijst en de andere duizenden slachtoffers die opgesloten zitten in geheime concentratie- en folterkampen, hebben heel weinig kans het er levend van af te brengen.

(1) Le Monde (5-6 febr. 1978) en het rapport van de Internationale Federatie van de Rechten van de Mens.

(2) Alain JOXE in Le Matin van 17.5.1978.

Op basis van deze gegevens kan men zeer moeilijk geloven in een liberalisering van het regime. Een aantal generaals (die in het verleden meestal de hardsten binnen het Argentijnse leger vertegenwoordigden) willen zich nu plots als liberaal gaan voordoen. Eén van hen is de beruchte leider van de zeemacht (traditioneel in Latijns-Amerika, samen met luchtmacht de meest conservatieve sektor van het leger), generaal Massera die we in april op bezoek kregen te Parijs, waar hij onderhandelingen aanknoopte met de rechtervleugel van de Peronisten. Hij had het voorstel van een wapenstilstand op zak. Die wapenstilstand hield ondermeer in dat een amnestie zou verleend worden aan 75 procent van de erkende politieke gevangenen (van de 3.500 dus!). Van de rest moet niet meer gesproken worden en zal dus straks tot de categorie „vermisten“ gaan behoren, want volgens enkele Franse dagbladen zou de wapenstilstand door het tegenkamp aangenomen zijn. De grote kuis is dus al lang begonnen. Steeds meer lijken komen aanspoelen op de stranden van Mar del Plata en Bahia Blanca, en aan de Uruyaanse kust. Gewapende troepen „ontvoeren“ de „vrijgelaten“ gevangenen aan de poorten van de gevangenis. Steeds meer aanwijzingen duiden op het bestaan van krematie-ovens, op het aanrichten van bloedbaden onder gevangenen door vlammenwerpers en dynamiet in gemeenschappelijke kuilen. (2)

De Junta heeft nu tijd nodig. Ze zoekt nu door onderhandelingen datgene te bekomen waarin ze niet geslaagd is door brute macht. Ze heeft vooral behoefte aan sociale vrede en een afwachtend stilzwijgen van op zijn minst een deel van de Argentijnse politieke stromingen, zowel in Argentinië als in ballingschap.

Precies daarom is het doorgaan van de Wereldbeker Voetbal in hun land voor de militairen zo belangrijk. Het biedt hen de mogelijkheid om de aandacht gedurende enkele weken af te leiden van de politieke situatie en onrechtstreeks het Argentijnse volk in zijn verzet verder te isoleren. Hoelang nog zal Argentinië het wereldlaboratorium van repressietechnieken blijven?

De boycot-actie houdt de voetballers niet thuis, maar bracht veel mobilisatie op gang.

Alle nationale ploegen, uitgenodigd om deel te nemen aan de Wereldbeker Voetbal vertrekken eind mei heel braafjes naar Argentinië. Er zijn wel een aantal spelers die verstek laten gaan o.a. Nederlands bekende en geliefde Johan Cruyff. Wie dacht dat het uit protest was tegen het regime ginder slaat de bal mis: zijn vrouw heeft niet graag dat hij zo lang weg is, en ook... het is daar toch niet zo erg veilig. Op 10 mei nog werd een bommetje gelegd in het teater dat als perscentrum moet functioneren gedurende de Wereldbeker.

Wat heeft die boycot-actie dan wel uitgehaald? Een oppervlakkige toeschouwer is geneigd om haar nu als achterhaald te beschouwen. En toch beslisten de verschillende boycot-komitees van Europa (Zweden, Nederland, België, Frankrijk, Spanje, Portugal...) om met deze actie door te gaan. De slotoproep van de internationale boycot-koördinatievergadering van 6 mei spreekt duidelijke taal: „De beste manier om te voorkomen dat de Argentijnse Junta de WK als propaganda zal gebruiken, om solidair te zijn met het Argentijnse volk en om eisen kracht bij te zetten, is en blijft: **BOYCOT VAN DE WK IN ARGENTINIË.**”

Op dit cruciale moment, nu de Argentijnse propagandamachine op volle kracht over ons heen walst moeten wij eens te meer stellen: **BOYCOT, TOT EN MET DE LAATSTE WEDSTRIJD GESPEELD IS.**”

Uit verschillende getuigenissen, o.m. van BRT-journaliste Liesbeth Walkiers die in februari-maart „ter plekke” was, en uit feiten blijkt dat de controle op de pers (zowel binnenlandse als buitenlandse) door de Argentijnse militairen met de dag nog toeneemt. Voor het eerst sedert jaren deden zich in Argentinië (nl. te Cordoba) twee vrij belangrijke stakingen voor (in de transportsector) zonder dat dit bericht tot bij ons doordrong, en uiteraard zonder dat het in de pers werd vermeld. Dit is het beste middel om de strijd van het Argentijnse volk dood te zwijgen. Een ander belangrijk feit dat de ekstreme vorm van controle op de massamedia (o.m. dank zij de technische uitrusting van Siemens...) bevestigt, is het doodzwijgen in de pers (op enkele Nederlandse bladen na) van het feit dat een Hollands hockeyer weigerde een medaille uit de handen van Videla in ontvangst te nemen. De grote Autoprijs van Argentinië die eveneens begin dit jaar doorging, bracht een ander staaltje van het enorme militaire machtsvertoon van het diktatoriaal regime: er waren meer agenten, militairen en speciale kommando-troepen te zien langs het zes kilometer lange parcours dan toeschouwers.

Men wordt gecontroleerd, gevolgd en bedreigd indien men enige interesse buiten de sport durft tonen. „De journalisten die gaan, zullen in feite niets zien”, aldus de verklaring van L. Walkiers. **WAT VALT ER GINDER DAN NOG TE DOEN, DAN ZICH MEDEPLICHTIG TE BETONEN AAN EEN TERREURREGIME DAT DE WERELDBEKER ALS PROPAGANDAMACHINE GEBRUIKT ???**

Het Belgisch Boycot-komitee dat trouwens een opvallend brede steun (hoofdzakelijk in het Vlaams landsdeel) gekregen heeft, is daarom van oordeel dat de

enige politieke en moreel verantwoorde houding voor de ontmaskering van de politieke propagandamachine van de Argentijnse Junta het wegblijven uit Argentinië is.

We kunnen alleen maar hopen dat deze actie (hoe laat die ook gekomen is) heel wat mensen de toestand in Argentinië heeft doen kennen en aanklagen, en vooral dat men zich nu ook gaat vragen stellen over het waarom van deze bloedige en onmenselijke diktatuur.

B.M.
21 mei 1978.

STEEDS DE C.I.A.

Na de recente onthullingen van gewezen ambtenaren van de CIA over de tussenkomsten van deze Amerikaanse geheime dienst in Ghana, Angola, Zaire en andere landen werden door de auteur A. Langguth, gewezen reporter van de New York Times, in een boek „De verborgen verschrikkingen” nieuwe feiten aan de kaak gesteld.

De schrijver brengt hier gegevens aan het licht die aantonen dat de CIA en de Amerikaanse ambassade rechtstreeks betrokken waren bij de omverwerping van de verkozen Braziliaanse regering in 1964. Langguth toont eveneens aan dat o.m. door een zekere Mitrione, adviseur voor het programma voor de vorming van politiemensen, personen werden opgeleid die verantwoordelijk zijn voor de folterpraktijken in Latijns-Amerika. In het kader van genoemd programma zouden 10.700 politiemannen uit 52 landen zijn opgeleid en dit tot het jaar 1975, datum waarop dit programma werd stopgezet. J. Stockwell, een ander gewezen CIA-agent, die in april 1977 ontslag nam, beweert in een boek „Op zoek naar vijanden”, dat door de CIA-huurlingen werden geroosd om aan de zijde te wechten van de FNLA en de Unita in Angola en dat aan Mobutu 60 miljoen dollar werd uitbetaald om hogergenoemde organisaties te ondersteunen. Stockwell verklaart eveneens dat de V.S. Zuid-Afrika heeft aangemoedigd, militair tussen te komen in Angola en dat deze beide feiten voor gevolg hebben gehad dat Cuba de MPLA rechtstreeks ter hulp gekomen is.

BEWAPENING EN ONTWAPENING

ONTWAPENEN OM TE OVERLEVEN

Dr. Hylke Tromp - Vredesonderzoeker
aan de Universiteit van Groningen.

Hylke Tromp is een van de bekendste Vredesonderzoekers van dit ogenblik in Nederland. Hij werd bij een groter publiek bekend door zijn boek „Navostaarders”. Zijn mening over de bewapeningswedloop is zeer kritisch maar tegelijkertijd weloverwogen en buitengewoon deskundig. De hier opgenomen tekst is de weergave van een uiteenzetting voor de vredesbeweging in Lokeren op 13 maart 1978 (met zeer veel dank aan Anita Ghueguère voor het uittypen van de bandopname !)

E.G.

DEEL I.

TER INLEIDING : DE DIAGNOSE IS SOMBER.
De conferentie van de Verenigde Naties over ontwapening die in mei van dit jaar plaats vindt, is de directe aanleiding voor deze avond.

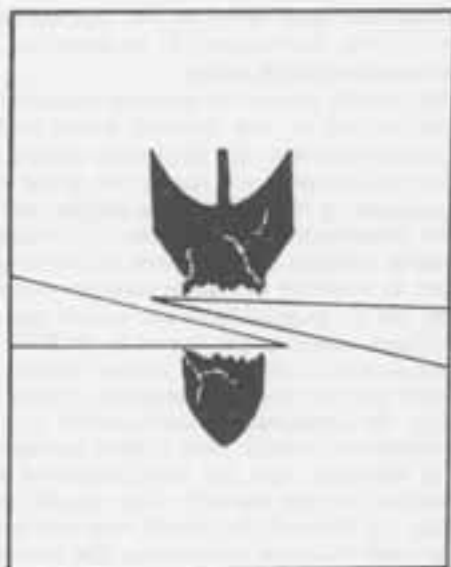
Ik geef u eerst een schets van de huidige bewapeningssituatie. In de tweede plaats zou ik willen proberen daar een paar verklaringen voor te geven. In de derde plaats zou ik met u van gedachten willen wisselen over wat je daartegen kunt doen, dwz. wat je aan ontwapening kunt doen.

Het is nu 1978 : 33 jaar na het einde van de tweede wereldoorlog, er is veel gepraat over ontwapening en niets bereikt. Ik weet niet of dat in New York, als die vergadering gehouden wordt, even duidelijk gezegd zal worden als ik dat nu doe, maar ik zou blij zijn als dat gezegd werd, want ik heb niets aan dokters, die aan het ziekbed de patiënt mooie verhalen vertellen en niet de juiste diagnose stellen. De juiste diagnose gaat eigenlijk nog iets verder dan ik nu zeg. Praten over ontwapening, en zelfs alle akkoorden die er gesloten zijn, hebben niet alleen niets uitgehaald ; waarschijnlijk hebben ze *minder* dan *niet* uitgehaald, ze hebben de bewapening doen toenemen.

Dat zal misschien een verrassing voor u zijn, zeker als u van de hele problematiek weinig weet. Maar als u het gaat bestuderen, dan komt u ook tot deze verrassende conclusies. Ik geef u drie voorbeelden ; ik noem u drie ontwapeningsakkoorden, die ook in de pers als ontwapeningsakkoorden zijn voorgesteld en die alleen maar geleid hebben tot *bevordering* van de bewapeningswedloop.

ONTWAPENING ? DE ONDERGRONDSE KERN-PROEVEN.

Het eerste is het verdrag voor *stopzetting* van kernproeven in de atmosfeer in 1963, het *tweede* is het verdrag

tegen de verspreiding van kernwapens in 1968, het *derde* betreft de zogenaamde SALT-akkoorden (SALT : afkorting van Strategic Arms Limitation Talks, d.w.z. besprekingen over de beperking van de strategische bewapening tussen Rusland en Amerika) in 1972 en 1974. Dit zijn, de drie belangrijkste ontwapeningsakkoorden, die in de laatste 33 jaar zijn gesloten ; en ze zijn alle drie niet alleen mislukt ; erger dan dat, ze zijn soms stimulansen geweest voor de bewapeningswedloop.

Het eerste, in 1963, was ook het eerste belangrijke akkoord tussen Amerika en Rusland. Het hield in dat beide partijen overeenkwamen geen kernproeven in de atmosfeer meer te doen. Maar *na* dat verdrag tegen kernproeven in de atmosfeer, zijn er meer kernproeven genomen dan *ervóór*, alleen ondergronds. Dat hoor je nooit en dat zie je ook nooit in de krant. Je ziet alleen : ontwapeningsakkoord !

Belangrijk, enz..., enz... Wat er in feite gebeurde was het volgende : op de eerste plaats bleek dat het houden van kernproeven in de atmosfeer gevaarlijk werd. De radioactieve afval van kernproeven, blijft. Anders dan bij conventionele wapens is er bij nucleaire explosies een lange termijn-effect. Dat lange termijn-effect hebben we nog lang niet in kaart gebracht. We weten dat het bijvoorbeeld op de genetische kode (de erfelijkheid) invloed heeft en het staat vast dat er meer kinderen mismaakt, ongelukkig geboren worden sinds die kernproeven genomen zijn dan *ervóór*. De „biosfeer” waarin mensen leven, wordt door die radio-actieve afval ernstig verziekt.

HIROSHIMA.

Nu nog steeds sterven mensen aan de gevolgen van de atoombom op Hiroshima in 1945. Het is een zeer lang stervensproces. Bij Amerikaanse militairen die in 1944, 1945 en 1946 aanwezig moesten zijn bij de nucleaire explosies in de woestijn van Nevada, is nu een zeer hoog percentage kankergevallen opgetreden, irregulair hoog, kankergevallen, met name leukemie, die alleen verklaard kunnen worden door de radio-actieve straling waaraan ze hebben bloot gestaan. Bovengrondse nucleaire explosies

hebben een lange termijn-effect. Dat was een reden om af te zien van kernproeven in de atmosfeer. Het was een gemeenschappelijk belang.

Het verdrag moest dus gesloten worden, maar dat nam niet weg dat er ook belangen waren bij beide partijen, militaire belangen, die dat als een soort kapitulatie zouden beschouwen, die daarin een gevaar zagen voor de continuering van het militaire veiligheidsbeleid.

Het interessante is dat b.v. aan het Pentagon, het Amerikaanse militaire establishment, dit verdrag is „verkocht” (om in politieke termen te spreken) met de mededeling dat het de mogelijkheid zou bieden om een geweldige militaire voorsprong te nemen op de Sovjetunie. Want de kernproeven ondergronds konden immers worden voortgezet en het verdrag betekende in feite een stimulans voor de ondergrondse kernproeven. Die ondergrondse kernproeven hadden twee directe gevolgen : de eerste is het vermogen, om per raket meerdere kernwapens te hebben. Vroeger was elke raket geladen met één atoombom, nu is het zo dat steeds méér raketten geladen worden met meerdere kernwapens. Die kernwapens kunnen naar meerdere doelen gestuurd worden.

„KLEINE” KERNBOMMEN

Het tweede effect is de verkleining van de zogenaamde explosieve kracht van kernwapens. De zwaarste bom in de tweede wereldoorlog was een bom van 10.000 kg. of, tewel 10 ton TNT (TNT is de afkorting van de normale springstof). De Hiroshima bom had een sterkte van 20.000 ton TNT, dus 2.000 keer zoveel een geweldige sprong omhoog. Sindsdien werden de kernwapens steeds sterker, met een maximum van 58 miljoen ton TNT (Russische kernproef op Nova Zembla in 1958). De kernproeven ondergronds leidden ertoe dat je nu echter nucleaire bommen hebt van 1.000 ton TNT sterkte in de vorm van b.v. artillerie granaten.

Dat is te danken aan het zogenaamde ontwapeningsakkoord. Het heeft Amerika een zeer grote voorsprong bezorgd op de Sovjetunie. Wat het met onwapening te maken heeft, is voor mijn gevoel bijzonder weinig.

IDI AMIN EN DE ATOOMBOM

Over het tweede voorbeeld, kan ik korter zijn. Dat is het verdrag tegen de verspreiding van kernwapens van 1968. Op een gegeven moment hebben Amerika en de Sovjetunie zich gerealiseerd dat als de zaken zo doorgingen als ze toen liepen, de kans vrij groot werd dat steeds meer landen over kernwapens zouden beschikken. Ik hoef u niet het schrikbeeld te schilderen van Idi Amin in Oeganda in het bezit van kernwapens. Misschien is dat het meest krankzinnige voorbeeld. Het is echter niet ondenkbaar, ook nu niet. Daartussenin, tussen b.v. Amin en Carter, liggen uiteenlopende typen regeringen waarvan je niet van allernaam zou zeggen dat je hen wel een kernwapen zou durven toevertrouwen. Amerikanen en Russen hebben zich toen al gerealiseerd, dat het gevaarlijk was als iedereen die dingen zou kunnen krijgen. Daarom hebben ze dat verdrag gesloten en iedereen uitgenodigd eraan deel te nemen. Dat is nu meer dan tien jaar geleden, en het is volslagen mislukt. Je kunt die dingen beter hardop en duidelijk zeggen dan er omheen draaien. Steeds meer landen hebben het vermogen verworven om kernwapens te maken. Sterker nog : er zijn steeds meer landen die ze al hebben. Eén voorbeeld, India, is heel

symptomatisch. Hoe heeft India zijn bom gekregen ? Op de manier waarop de meeste landen die waarschijnlijk in de nabije toekomst zullen krijgen. India heeft kernenergiecentrales gekocht. Het kopen van een kernenergiecentrale betekent voor de meeste mensen niet, dat je kernbommen krijgt. Maar dat is wel zo : een kernenergiecentrale levert splijtbaar materiaal, bruikbaar voor atoombommen. Dat heeft India gedaan. Ze hebben kernenergiecentrales gekocht in Canada. Canada heeft die geleverd op uitdrukkelijke voorwaarde dat de afval niet zou gebruikt worden voor het maken van de atoombom. India heeft daarmee ingestemd en heeft het daarna toch gedaan. Canada kon alleen maar ach en wee roepen ; India had de bom.

Er zijn minstens tien landen op dit moment te noemen waarvan vermoed kan worden dat ze de bom hebben of hem vandaag of morgen kunnen maken. Nederland hoort daartoe, West en Oost Duitsland, Japan, Zuid Afrika, Israël heeft de bom waarschijnlijk al, evenals Egypte. Het beangstigende perspectief is dat deze landen, hoe voorzichtig hun regeringsleiders ook zijn, toch in situaties kunnen komen waarin ze zich gedwongen zullen voelen van zo'n wapen gebruik te maken. De gevolgen zijn onoverzienbaar en onvoorspelbaar. Het verdrag is mislukt.

SALT : EEN KARIKATURALE VERTONING

Derde verdrag : SALT. Ik vind dit de meest karikaturale vertoning van een ontwapeningsverdrag. Amerika en Rusland, de gevaren van de nucleaire bewapeningswedloop wel inziende, zijn in 1972 begonnen erover te praten hoe zij die bewapeningswedloop moesten afremmen of stopzetten. Er zijn twee akkoorden gesloten, in 1972 en 1974. Wat is daar nu eigenlijk kenmerkend voor b.v. het verdrag van 1974 ? Het essentiële in dit verdrag is dat beide partijen besloten hebben dat ze niet meer dan 2.400 „delivery systems”, letterlijk vertaald overbrengingsystemen, zullen hebben. Dat zijn bommenwerpers en ook intercontinentale raketten, raketten die in ongeveer 20 minuten vanuit Amerika de Sovjetunie kunnen bereiken of omgekeerd ; die geladen zijn met kernwapens en die in staat zijn om de samenleving aan de andere kant totaal, maar dan ook totaal te vernietigen. Niet meer dan 2.400. Wat heeft dit met onwapening te maken ? Niets. Met bewapening heeft het daarentegen zeer veel te maken. Want beide partijen hebben op dit moment beide minder dan 2.400. Ze mogen dus volgens het „ontwapeningsakkoord” méér maken. Dit heet ontwapening ?

DEEL II.

Ik weet niet of u wel eens dat boek van Orwell gelezen heeft : 1984. Het is een erg interessant boek. We zijn er ook niet ver meer van af. In 1984, zegt Orwell, geldt „war is peace”. Ontwapening is nu al bewapening ; en vredespolitiek is bewapeningspolitiek. Het is een woordspel waarbij de woorden die gebruikt worden, precies het tegengestelde zijn van wat ze betekenen. Het ministerie van oorlog is bijvoorbeeld in Nederland allang herdoopt in het ministerie van „defensie”, maar defensie, verdediging, is onmogelijk, je kunt je niet meer verdedigen, je kunt alleen nog maar vernietigen, en „afschrikken” met de dreiging te vernietigen.

WINNEN IS VERNIETIGEN.

Het is eigenlijk ook helemaal niet leuk om hierover te praten. Ik doe dat dan ook alleen maar omdat ik het gevoel heb dat de meeste mensen die gehele situatie niet kennen, daar verregaand onwetend over zijn, en voor zover ze het weten, niet beseffen dat ze daar iets aan kunnen doen of wat ze daaraan zouden kunnen doen. Dat brengt mij tot het tweede deel van dit verhaal. *Hoe is de situatie?* Ik weet niet of het reddeloos is, maar reddeloos is het zeker. De periode na de tweede wereldoorlog, 1945-1978, is gekenmerkt door één bepaalde, zeer duidelijke trend: een toename in het destructievermogen. Ik heb het niet meer over wapens, niet meer over oorlog, ik heb het over vernietiging. We moeten die dingen wel goed uit elkaar houden. Ons „oorlogspel“, zoals wij dat door de geschiedenis kennen, heeft vaak te maken met heldhaftige en glorieuze daden. Dat is voorbij; vergeet het maar. In plaats daarvan is gekomen het vermogen om te vernietigen. Mac-Namara, ooit minister van defensie van de Verenigde Staten, heeft in 1963 of 1964, een rede gehouden waarin hij mededeelde dat als een eventuele kernoorlog ongeacht wie het zou „winnen“, binnen 24 uur 14 miljoen Amerikaanse doden zou kosten. De tweede wereldoorlog duurde van 1939 tot 1945 (ik weet niet hoe het in België is, maar in Nederland krijg ik altijd te horen dat we de verdediging van de democratie en de bevrijding van Hitler toch vooral aan Amerika te danken hebben gehad). Hoeveel Amerikanen zijn nu in te tweede wereldoorlog in Europa gesneuveld? Ongeveer 200.000. In 1973 zijn er echter 117.000 Amerikanen „gesneuveld“ in het verkeer, en er zijn een elf en een half miljoen zwaargewonden gemaakt. De Amerikaanse ervaringen in de tweede wereldoorlog zijn geen goede voorbereiding op wat een derde wereldoorlog zou betekenen. (Het is trouwens interessant te vermelden dat de Russen ongeveer twintig miljoen doden telden tussen 1940-1945).

Het gaat er om dat we niet meer in termen van „oorlog“ kunnen spreken. Oorlog is in het klassieke model een soort duel tussen daartoe uitgeruste, opgeleide geüniformeerde manschappen, gewapend met ongeveer soortgelijke wapens.

Amerika en Rusland, de twee hoofdaders in dit systeem, hebben raketten met kernwapens gericht op doelen op elkaars grondgebied. Die kernwapens kunnen die doelen bereiken in 20 minuten tot een half uur. Ze hebben een trefzekerheid die zeer groot is en die steeds toeneemt. Het is natuurlijk bijna ongelooflijk dat je vanuit Amerika of vanuit Rusland over 20.000 km, over de halve aardbol, een doel niet meer dan op b.v. een paar 100 meter kan treffen. Maar het is toch waar.

Alles staat klaar; een druk op de knop is voldoende. Er is niets tegen te doen, er is géén defensie mogelijk. Defensie betekent dat je een aanvallende zou kunnen tegenhouden. Maar er is geen verdediging meer; er is alleen maar de dreiging met een tegenaanval. Beide partijen kunnen elkaar vernietigen. Ik noemde u daarmee al een paar getallen; b.v. 144 miljoen Amerikaanse doden binnen 24 uur. Dat is symptomatisch voor de huidige situatie, voor het nieuwe oorlogsbeeld.

RAKETTEN EN ONDERZEEËRS.

Beide partijen beschikken over „atoomkoppen“ (nucleaire wapens). Het tweede waarover ze beschikken zijn

overbrengingsystemen. De *overbrengingsystemen* bestaan voornamelijk uit raketten, verder uit bommenwerpers. Bommenwerpers zijn eigenlijk uit de tijd, net als slagschepen of cavalerie-divisies.

Het gaat voornamelijk om de raketten. Die raketten zijn ten dele „interkontinentaal“; ze staan in betonsilo's, 50 meter onder de grond, met een druk op de knop kunnen ze gelanceerd worden, niets houdt ze tegen. Ze zijn geladen met kernwapens. Tendele zijn het raketten aan boord van de nucleaire onderzeeboten aan beide kanten. Amerika heeft er veertig. (Ik kies geen partij; als ik mij op Amerika beroep, dan komt dat omdat wij daar meer van weten dan van de Sovjetunie. Wat we van de Sovjetunie weten zijn Amerikaanse taxaties). Amerika heeft veertig nucleaire onderzeeboten. Eén nucleaire onderzeeboot, heeft zestien raketten aan boord. Dat zijn korte afstands-raketten. Wat betekent dat ze ongeveer 4.000 km kunnen overbruggen. Ze kunnen dus vanuit de Noordzee geheel Centraal Europa vernietigen. Zestien raketten; die waren vroeger elk geladen met één nucleair wapen. Dat is ouderwets. Nu is elke raket geladen met meerdere kleine atoomkoppen, per raket tussen de twaalf en veertien atoombommen. Dit betekent dat één nucleaire onderzeeboot circa 200 atoombommen aan boord kan hebben. Een doorsnee sterkte voor een kernwapen was 1 Megaton (1 miljoen ton TNT). De nucleaire onderzeeër had vroeger dus zestien kernwapens aan boord, die elk geladen konden zijn met een bom van 1 Megaton; totaal 16 Megaton. Dat zegt u niets, denk ik; maar als u eens weet hoeveel explosieven er gebruikt zijn gedurende de gehele tweede wereldoorlog? In die gehele tweede wereldoorlog is door de Verenigde Staten, op Duitsland en Japan in bombardementen niet meer dan 2 megaton uitgegooid. Een moderne nucleaire onderzeeboot had dus 8 keer zoveel vernietigingskracht aan boord dan in al die jaren, inclusief Hiroshima en Nagasaki, door Amerika op Duitsland en Japan is gebruikt. In de tweede wereldoorlog is trouwens door alle partijen niet meer aan explosieven verbruikt dan tussen de 4 en 5 megaton. Als u dus in Antwerpen over enige tijd vlootbezoek krijgt van de Amerikaanse marine en daar is een nucleaire onderzeeboot bij, dan kunt u veronderstellen dat daar aan boord voldoende explosieve kracht aanwezig is voor drie wereldoorlogen van het kaliber 1939-1945 en waarschijnlijk zelfs voor méér. Dat betekent dat we wel eens opnieuw zouden moeten nadenken over oorlog; zoals het was, en zoals het zal zijn.

EEN HONDJE OP 200 KM. AFSTAND.

Samenvattend, wordt de huidige situatie gekenmerkt door het vermogen van beide partijen om elkaar te vernietigen. Dat vermogen berust op het hebben van kernwapens en op de middelen en om ze op hun doel te brengen. Er zijn *interkontinentale raketten*, *korte afstands-raketten*, met name op onderzeeboten (maar daarop niet alleen) en de *bommenwerpers*. Dat is de huidige situatie. Er zijn nog een heleboel meer dingen te vertellen. Ik stip alleen even aan dat je om de Sovjetunie te vernietigen of om Amerika te vernietigen, precies moet weten welke doelen je moet hebben. U heeft onlangs in alle kranten kunnen lezen over de Russische satelliet die met een kernreactor aan boord in Canada is neergestort. Ik heb verhalen gelezen waarin beweerd wordt dat er meer dan 10.000 satellieten zijn gelanceerd sinds de eerste de lucht

in ging in 1957 ; 20 jaar geleden. U moet niet denken dat het uitsluitend voor humanitaire doeleinden gebeurt. Er zijn weliswaar meteorologische satellieten. Daar ziet u wel eens foto's van op de T.V. Er zijn ook communicatiesatellieten. Maar het merendeel van deze rondvliegende satellieten zijn *spionagesatellieten*. Ze fotograferen elke vierkante meter. U moet niet onderschatten wat daarin mogelijk is ; er zijn foto's gepubliceerd, al jaren geleden van een hondje op de trappen van de St.-Pieter in Rome van 200 km hoogte genomen uit een satelliet. Het feit dat je uit 200 km hoogte een hondje kunt identificeren betekent dat je ook geen schop in de grond kunt steken om b.v. een raketbasis te bouwen zonder dat de andere partij dat in principe kan weten. M.a.w. : kernwapens zullen niet als in artillerie-barrage, blindelings worden afgesloten : de doelen zijn precies bekend.

MILITARISME.

Hoe is het zover gekomen ? In de *eerste plaats* is een bepaalde *ideologie* een belangrijke verklaring. Die ideologie heet : *militarisme*. (U weet misschien dat de Wereldraad van Kerken in 1975 een programma aangenomen heeft *ter bestrijding van het militarisme*). Militarisme kan je heel kort definiëren : *geloof in het gebruik van geweld bij het oplossen van sociale conflicten*. Dat is een algemeen verbreid geloof, dat we allemaal delen : we zijn zo opgevoed. Niet bewust ; maar als je in de geschiedenisboekjes kijkt, dan zie je daar toch een verheerlijking van de manier waarop de geschiedenis tot stand is gekomen, met name door militair ingrijpen. Zonder de „bevrijdingsoorlog“ of revolutie of opstand, was Nederland Nederland niet geweest en België geen België. Vrijwel alle staten hebben hun ontstaan te danken aan een „bevrijdingsoorlog“ of een „revolutie“ ; België tegen Nederland, Nederland tegen Spanje, Amerika tegen Engeland enz. Geweld is het algemene aanvaarde middel tot verbetering van de situatie ; dat wordt ons bijna met de paplepel ingegoten in ons onderwijsstelsel, en daarna als je de krant leest, het is de basis voor de algemeen verbreide ideologie dat je wapens moet hebben voor veiligheid, voor vrede en voor wat dan ook.

EISENHOWER EN HET MILITAIR- INDUSTRIEEL - WETENSCHAPPELIJK - PUBLICITAIR - POLITIEK KOMPLEKS.

Tweede verklaring : die is in 1960 al gegeven door Eisenhower, een befaamd generaal, president van de Verenigde Staten van 1952-1960. Zo'n man spreekt dus wel met enige autoriteit ; hij weet waarover hij het heeft. In 1960 heeft hij bij zijn afscheidsrede, gewaarschuwd voor wat hij toen een „*militair industrieel kompleks*“ noemde. Ik heb de neiging om dat opnieuw te formuleren en niet langer over militair-industrieel kompleks te spreken maar over *militair-industrieel-wetenschappelijk-publicitair en politiek kompleks*. Dus niet alleen militair en industrieel, maar ook *wetenschappelijk, publicitair en politiek*. U moet zich realiseren dat in elk land een geweldige *belangengemeenschap* bestaat die bewapening bevordert voor uiteenlopende doeleinden. Die gemeenschap heeft zoveel macht dat ze een geweldige stimulans vormt voor het bewapeningsproces. Natuurlijk zijn er de *militairen*. Militairen geloven in veiligheidsverzekering door machtsuitoefening, met name door militaire macht, want dat is immers de les van de geschiedenis.

Daarnaast zijn er *industrieën* ; bewapeningsindustrieën, maar ook andere, toeleveringsindustrieën, die belang hebben bij orders. De F-16 of de Mirage moet worden gemaakt ; dat verschaft werkgelegenheid, verschaft winsten, verschaft uitkeringen voor aandeelhouders. Dat zijn korte-termijn en eigen-belangen die niets te maken hebben met veiligheidsbeleid. Ik geloof niet dat b.v. heli-copterfabrikanten in de Verenigde Staten direct een oorlog in Vietnam wilden, maar wat ze wel wilden is toernemende afzet van heli-copters. Dergelijke industrieën zijn er ; zij hebben belangen en die zijn niet zonder meer hetzelfde als het algemene belang van veiligheidsverzekering.

GEVAARLIJKE WETENSCHAP.

Ten derde, moet u zich realiseren dat ongeveer *één derde* van alle wetenschappers over de gehele wereld voor bewapening werkt. Ze hebben de neutronenbom bedacht en de Precision Guided Munition (PGM), ze hebben ons de atoombom al geschonken en de interkontinentale raket, en ze vinden steeds nieuwe en modernere wapens uit. Ze hebben geen belang bij het stopzetten van hun contracten (dan zijn ze werkloos). Ze denken er meestal ook niet eens over na : ze hebben gewoon hun baan, hun opdracht en die voeren ze uit. Maar ook zij vormen een belangrijke stimulans voor de bewapening. Want de bewapeningswedloop tussen Rusland en Amerika gaat niet simpelweg zo dat Amerika reageert op wat de Russen hebben ; het is véél ingewikkelder. Bijvoorbeeld zo dat de neutronenbom wordt gemaakt, niet omdat de Russen hem hebben, maar met als argument : „als wij hem niet maken, zouden de Russen hem later wel eens misschien kunnen maken“.

Je bent zo in een bewapeningswedloop met jezelf gewikkeld. Je bouwt een eigen militaire macht op om een antwoord te hebben op een dreiging die je kent uit je eigen bewapeningspotentieel. (Het vervelende is dat je die dreiging daarmee oproept).

De *wetenschap* m.a.w. is een derde belangrijke faktor van verklaring, van dit-krankzinnigs-proces.

DE PERS ONAFHANKELIJK ?

Ten vierde : *publiciteit*. Het is illusie te menen dat de pers (waar dan ook) onafhankelijk is. Een „onafhankelijke pers“ zou de dingen aan de mensen proberen te vertellen zoals ze zijn ; maar mensen hebben de hebbelijkheid dat ze die dingen niet graag horen. Ze willen graag lezen wat ze zelf al vinden, en niet wat daarmee in strijd is. De zogenaamde „onafhankelijke pers“, waar ook ter wereld wordt op twee manieren beïnvloed. De één is : wat willen de lezers voorgezet krijgen ? Een tweede is dat er bepaalde groepen zijn die geen publicaties willen die tegen hun belangen in gaan, en daarvoor andere middelen hanteren dan opzeggen van abonnementen : zoals niet adverteren b.v.

Waar *macht* is (en er is een geweldig machtscentrum in het militair-industrieel - enz. kompleks), daar is die pers-vertakking. Maar daar is ook een *politieke* vertakking. U moet dus niet zo verbaasd zijn dat er niet zo verschrikkelijk veel „objectieve“ (in de zin van onpartijdige) analyses van de bewapeningswedloop zijn. Dat is vrijwel onmogelijk zoals de situatie hier in het „vrije Westen“ ligt ; laat staan in het Oosten, waar het op dat punt nog veel beroerder is.

POLITICI ALS „SALES MANAGERS" VAN DE BEWAPENING.

Tenslotte : *politiek*. U moet wel onderscheiden, tussen staatslieden en politici. Dat is een oud onderscheid, dat ik ook niet zelf heb uitgevonden. Een staatsman doet datgene waarvan hij denkt dat het in het belang van de staat is. Een politicus doet datgene waarvan hij denkt dat het in het belang is van degenen die hij vertegenwoordigt - en dat zijn niet altijd zijn kiezers.

Er zijn veel politici, en ze zijn vaak de „sales managers" van de bewapening, de verkoopagenten, de vertegenwoordigers. Ze vertegenwoordigen dan die achterliggende bewapeningsbelangen.

DE UITGEVONDEN VIJAND.

Ik heb dus twee verklaringen genoemd : De eerste is de algemene *ideologie* : het geloof dat het gebruik van wapens, of het hebben ervan veiligheid en vrede verschaft. De tweede is dat er duidelijke groepen zijn van verschillende origine, met verschillende gedefinieerde belangen die een stimulans aan de bewapening geven. Wat u nog niet hebt gehoord (een *derde* punt) als verklaring voor de bewapeningspolitiek, is het feit dat er ook een *vijand* bestaat. U kunt er in mijn boek iets meer over vinden ¹⁾. Ik probeer nu het kort samen te vatten : het bestaan van een vijand is meer veroorzaakt door het feit dat wij wapens hebben en ze moeten gebruiken, dan door iets anders.

Iedereen denkt echter altijd : wij hebben wapens, omdat wij bedreigd worden. Ik zeg nu het omgekeerde : wij hebben wapens, dus moeten wij bedreigd worden. Als we niet meer bedreigd worden, dan moeten wij dreiging vinden. Als u bijvoorbeeld denkt aan 1945, toen „de vijand" verslagen was ; hebben we toen onze bewapening afgeschaft ? Alleen maar. We hebben simpelweg een nieuwe vijand uitgevonden. De oorlog was nog niet eens afgelopen, toen Churchill het al had over het ijzeren gordijn dat was neergelaten over Europa.

HET ALTERNATIEF.

Nu heb ik nog niets gezegd over wat je aan ontwapening kunt doen. Maar dat hoeft ook nauwelijks - want net als in de medische wetenschap, vloeit de therapie voort uit de diagnose. Als je weet wat de ziekte veroorzaakt, weet je ook wat je eraan moet doen, of wat je moet laten. *Ontwapening* is er na de tweede wereldoorlog niet geweest. De *bewapening* is daarentegen alleen maar toegenomen. Tegelijk is de veiligheid - waar het allemaal om gaat - alleen maar afgenomen. De verklaringen zijn in hoofdzaak (1), dat iedereen gelooft in veiligheid door wapens - wat nu een bijgeloof geworden is - en (2) dat de bewapening gestimuleerd wordt door allerlei groepsbelangen.

Aan beide oorzaken van de toenemende onveiligheid kun je wat doen. Je kunt het *bijgeloof ontmaskeren*. Dat vergt - voor wie eraan wil beginnen - in de eerste plaats een voldoende mate van *deskundigheid*, in de tweede plaats een *bereidheid om de discussie* met de „gelovigen" aan te gaan, en in de derde plaats een eindeloos geduld. Het militair-industrieel kompleks kun je blootleggen, je

kunt het ontmaskeren, je kunt het in de openlijke discussie bestrijden. Moeten oorlogsschepen gebouwd worden vanwege de bestrijding van de werkloosheid ? Moet de neutronenbom gemaakt worden om beter over ontwapening te kunnen onderhandelen ? Moeten we ons voorbereiden op een oorlogvoering die als zij plaatsvindt, alleen maar kan vernietigen wat verdedigd moet worden ? Het zijn dergelijke vragen, die niet gesteld worden, maar wel gesteld en beantwoord moeten worden. Als u ze niet stelt, wie dan wel ?

Bij VREDE V.Z.W. vindt U eveneens brochures over de meest actuele problemen, posters, klevers, e.a. vredesuitgaven.

De lijst hiervan is te verkrijgen bij :
VREDE V.Z.W., Onderbergen 51, 9000 Gent.

ALS MEN ELKAAR DE HAND REIKT...

- *DE CHANSONNIERS* :
Georges Brassens, Julien Clerc, Jean Ferrat, Juliette Gréco, Maxime Le Forestier, Colette Magny, Yves Montand, Mouloudji, Georges Moustaki, Serge Reggiani, Francesca Solleville, Anne Sylvestre.
- *DE ORGANISATIE „SECOURS POPULAIRE"* : die instaat voor alle materiële aspecten.
- U die deze speelplaat aankoopt

HELPT MEN DE KINDEREN VAN CHILI.

De opbrengst van één speelplaat vertegenwoordigt acht maaltijden voor Chileense kinderen.

Deze plaat is te verkrijgen : VREDE V.Z.W., Onderbergen 51, 9000 Gent.
Bestellingen door overschrijving van 350,- fr. (plus 60,- fr. aangetekende verzendingskosten) op postcheckrekening 000-0956015-80 VREDE V.Z.W. Gent.

1) Hylke Tromp „De NAVO-staarders. De bewapeningspolitiek, voor arbeiders verklaard", Contact, Amsterdam, 1974.

Enkele beelden van de nationale betoging „Ontwapenen om te Overleven“ die op 7 mei te Brussel doorging en waaraan 10.000 personen deelnamen.

**SPEEL
ELKE WEEK
EN
WIN
MILJOENEN**

NATIONALE LOTERIJ

PARLEMENTAIRE TRIBUNE

PARLEMENT EN BUITENLANDSE POLITIEK

Gezien de talrijke vragen van onze parlementsleden zijn we verplicht dit overzicht enigszins in telegramstijl te houden. Voor meer details verwijzen we naar de parlementaire verslagen zelf. De tussenkomsten over de neutronenbom werden in het meinummer van Vrede vermeld.

Belgische buitenlandse politiek.

Naar aanleiding van het debat over de begroting van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingsamenwerking, bevestigde De Croo het geloof van de P.V.V. in NAVO en verklaarde zich voorstander van de neutronenbom. Hij is trouwens ook voorstander van de Hawk-Helip raketten. (Over de Hawk-Helip gordel werd uitvoerig gehandeld in de kamer op 12 april). Poma vocht het opschorten van het cultureel akkoord met Zuid-Afrika aan. Dejardin vroeg aandacht voor een positieve oplossing voor het Midden-Oosten, pleitte voor ontwapening en tegen de neutronenbom. Desmaretts had het voornamelijk over Europa. Voor het verder zetten van de Oost-West-dialoog pleitte kamerlid Baert en vroeg het grootste voorbehoud t.o.v. de neutronenbom. Voor De Vlies is de S.U. de grote boeman. Zij alleen breidt haar militair potentieel uit. Zij is het die overal haarden van onrust en geweldpleging blijft voeden. Verontrust door de huidige bewapeningswedloop wil Van Geyt de gelijktijdige afbouw van de twee militaire blokken. Vermeld mag ook worden dat E. Vansteenkiste meedoet aan de pogingen om de aktie tegen de neutronenbom te ontcrachten door plots met de SS-20 van de S.U. te gaan schermen.

(Beknopt verslag kamerzitting van 26 april 1978, p. 695-707 en van 9 februari p. 396 en vraag E. Vansteenkiste, Vrag. en antw. Kamer 1977-1978, afl. 27, p. 1970-1971).

Defensie, wapenhandel en produktie.

Het percentage van de defensie-uitgaven van de verschillende Navo-landen t.o.v. het bruto binnenlands produkt bedroeg voor het jaar 1975 gemiddeld 4,8 procent; voor de Europese landen van de N.A.V.O. was dit gemiddeld 3,8 procent. België bezette de tiende plaats op 14 met 3,1 procent. In 1976 was dit respectievelijk 4,4 procent, 3,6 procent en de negende plaats met 3,2 procent. De percentages voor 1977 zijn nog niet bekend.

(Vraag van Glinne, Vrag. en antw. Kamer afl. 18, p. 1266-1267).

N.a.v. een televisie-uitzending van op N.T.S. 2 waarin werd aangetoond hoe gemakkelijk men in België een wapen kan kopen, interpellende Emsiel Vansteenkiste over de stand van de wetsontwerpen die de wapenhandel moeten aan banden leggen.

(Ibid., afl. 16, p. 1083-1084).

In de senaat werd op 23 maart laatstleden het ontwerp van wet goedgekeurd betreffende de goedkeuring van het verdrag tot verbod van de ontwikkeling, produktie en aanleg van voorraden bakteriologische en toxine wapens en inzake de vernietiging van die wapens. Nu doen geruchten de ronde dat de S.U. en de V.S.A. aan bakteriologische wapens zouden werken. Volgens de minister is daar niets van aan.

(Vraag E. Vansteenkiste, ibid., afl. 25, p. 1833-1834).

Europa.

In de senaat werd gehandeld over de Europese verkiezingen, in het bijzonder over de verkiezing van vertegenwoordigers door rechtstreekse algemene verkiezingen.

(Beknopt verslag Senaatzitting van 22 februari 1978, p. 336-337).

Het Belgisch aandeel in de financiering van de begroting van de Europese gemeenschappen en in de voorziene kredieten, interesseerde senator Lavens.

(Vrag. en antw. Senaat, afl. 25, p. 987).

Mensenrechten in Chili, Zuid-Afrika en in socialistische landen of van de balk en de splinter.

Het terugtrekken van de ambassadeur uit Chili en vervangen door een zaakgelastigde a.l., alsook het opschorten van de culturele betrekkingen met Zuid-Afrika, ligt enkele Vlaamse parlementairen dwars.

Waarom niet hetzelfde tegenover de rode terreur in Ethiopië, die toch veel erger is dan die in de jongste jaren in Chili, vroeg Jorissen. Wanneer dit gebeurt tegenover Chili, terwijl de ambassadeurs uit de kommunistische landen niet worden teruggeroepen, is dit een beleid met twee maten en twee gewichten, vindt E. Vansteenkiste.

(Vrag. en antw. Senaat, afl. 22, p. 847 en van de Kamer, afl. 19, p. 1358-1359).

Of onze buitenlandse politiek nu een „marxistische lijn“ zal volgen, stelde Jorissen. Dit betekent volgens hem vergoelijken of verzwijgen van de inbreuken van de rechten van de mens in linkse regimes en drastisch optreden tegenover dezelfde inbreuken in rechtse regimes, zelfs zo ze naar verhouding minder erg zijn. De overtredingen van de rechten van de mens in Chili zijn toch niet erger in Chili, dan b.v. in Oeganda (sic), Indonesië (sic) en de S.U. De minister herhaalde het bekende standpunt: België erkent geen regeringen maar enkel Staten. Diplomatieke relaties impliceren dus in geen enkel opzicht de goedkeuring door ons land van politieke regimes of ideologieën. Indien een buitenlands regime systematisch een

politiek volgt die waarden schendt waaraan België in een bepaald domein voorrang verleent, dan kan de Belgische regering van oordeel zijn dat zij uitdrukking moet geven aan een zeker wantrouwen tegenover dit regime. Een van de middelen om dit wantrouwen uit te drukken is het terugbrengen van de diplomatieke vertegenwoordiging op het niveau van zaakgelastigde a.l. Deze verlaging vindt de minister geen maatregel die systematisch moet toegepast worden.

(Vrag. en antw. Senaat, afl. 21, p. 798-799).

Dit antwoord gaf Jorissen echter geen voldoening. Waarom zou Chili zich meer schuldig gemaakt hebben aan inbreuken op de rechten van de mens dan b.v. Argentinië, Brazilië of de S.U., waartegen de minister geen maatregelen treft!

(Ibid., afl. 29, p. 1125-1126).

Welke maatregelen overweegt de minister nu tegen de schending van de mensenrechten in „linkse” landen o.a. socialistische landen, vroeg Poma. Terwijl De Croo de kulturele betrekkingen met de socialistische landen van Oost-Europa zou willen verbroken zien.

(Vrag. en antw. Kamer, afl. 20, p. 1455 en afl. 21, p. 1532).

Volledigheidshalve citeren we ook nog het debat in de senaat over Zuid-Afrika, dat in de pers reeds heel wat weerklank vond. Een betoog waarbij reeds lang weerlegde feiten, lang ontkrachte argumenten nog eens netjes op een rij werden gezet, werd (o.m.) gehouden door senator Jorissen. Alle problemen zijn gestookt van de S.U. Zij was onder meer de aanstootster van de rellen in Soweto! Kritiek op Zuid-Afrika stelde hij gelijk aan de wil dat Zuid-Afrika onder Sovjet-kontrolle komt, zoals Angola en Mozambique.

Hij kreeg applaus bij de V.U., P.V.V. en C.V.P. ...
(Beknopt verslag Senaatszitting van 22 februari 1978, p. 338-341).

In Angola gebeuren de grootste wreedheden momenteel door de troepen van diktator Neto en van de nieuwe kolonistoren, de Cubanen. Waarom niet onze ambassadeurs uit Angola en Cuba terugroepen, aldus opnieuw Jorissen. (Vrag. en antw. Senaat, afl. 29, p. 1126-1127).

Damsiaux interpeleerde over het geval Selleslaga, de vrachtrijder die in Bulgarije werd aangehouden na vluchtmisdrijf met o.m. één dode. Aangezien het een socialistische republiek betrof, werd bij de voorlopige hechtenis direkt met de Rechten van de Mens geschermd.

(Vrag. en antw. Kamer, afl. 17, p. 1200-1201).

Mensenrechten in de D.B.R. of Berufsverbote vindt Deruelles normaal.

Deruelles zou graag zien dat de minister van Buitenlandse Zaken de „onverantwoorde agressie” begaan door het Russell-tribunaal met zijn beslissing een zitting te wijden aan de bescherming van de individuele rechten in de D.B.R., zou aanhangig maken bij de Europese instanties. De Duitsers met hun „ononderbroken trouw aan de democratie” mogen volgens hem toch geen schuldcomplex krijgen.

(Ibid., afl. 27, p. 1973).

Mensenrechten in Iran.

In Iran worden de rechten van de mens geschonden. Desondanks vindt de minister dat de banden met Teheran nauwer moeten aangehaald worden. Als men vergelijkt met de houding t.o.v. Chili b.v. moet men tot het besluit komen dat onze economische belangen soms de voorrang krijgen op alle andere overwegingen, stelt De Croo vast.

De kwestie van de mensenrechten is een van de kwesties waarover Iran zich bekommert, heeft Carter verklaard na zijn onderhoud met de Sjah in dec. laatstleden en dus...

(Ibid., afl. 21, p. 1532-1533).

Zaire.

De minister van Buitenlandse Zaken weet niet wanneer de akkoorden gesloten met Zaire en Rwanda op 22 juni 1968 en 22 augustus 1969 (bekrachtigd door het parlement op 4 april 1972) zullen ten einde lopen. Ze betreffen de tegenwoordigheid van een Belgische zending voor technisch-militaire samenwerking. Deze samenwerking wordt gerangschikt binnen het bredere kader van de technische bijstand aan ontwikkelingslanden.

(Ibid., vraag Burgeon, afl. 17, p. 1191-1192).

Ook geïnteresseerd in Zaire, meer bepaald in de rebellen en in de Belgische hulp aan dat land, waren Valkeniers en Mevr. Maes.

(Ibid., afl. 23, p. 1705 en beknopt verslag kamerzitting van 20 april, p. 671).

Marokko en Mauretanië.

Mevrouw Pétry interpeleerde over de mogelijke activiteit van de Marokkaanse politieke politie in ons land. Terwijl volksvertegenwoordiger Burgeon benieuwd was naar de inhoud van het gesprek dat de president van Mauretanië had met onze Eerste Minister, alsook naar zijn kontakten met de E.E.G. En dit voor zover dit te maken had met de westelijke Sahara die Mauretanië samen met Marokko bezet tegen de uitdrukkelijke wens van de bevolking, die door het Polisariofront wordt vertegenwoordigd.

(Vrag. en antw. Senaat, afl. 29, p. 1126 en Kamer, afl. 18, p. 1263-1264 en afl. 26, p. 1906-1907).

Rhodesië en Angola.

Vanuit België worden enkel die goederen naar Rhodesië uitgevoerd die niet getroffen worden door de boycot opgelegd door de Uno-veiligheidsraad. In 1977 waren dit Röntgenfilmen en toebehoren. Er was geen invoer naar de B.L.E.U.

(Vraag van Glinne, Vrag. en antw. Kamer, afl. 15, p. 991-992).

De „ontvoering” van een 100-tal schoolkinderen uit Namibië naar Angola, betrof in werkelijkheid een groep schoolkinderen die vrijwillig hun school in Namibië hadden verlaten onder de bescherming van de SWAPO om in Angola school te lopen. Om propagandaredenen werd dit door Zuid-Afrika voorgesteld als een ontvoering. Deze versie van Sam Nujoma, leider van de SWAPO in Namibië, werd bevestigd door de vicaris-generaal van de Anglikaanse kerk in Namibië.

(Ibid., vraag Valkeniers, afl. 22, p. 1625).

België en Vietnam.

Tussen België en Vietnam is een overeenkomst gesloten met betrekking tot het opnieuw in werking stellen van de Vietnamese spoorwegen. België zal instaan voor levering van materieel en uitrusting voor de sectoren „rolend materieel”, infrastructuur en vaste installaties voor signalisaties en telekommunikaties.

(Ibid., vraag Luk Vansteenkiste, afl. 17, p. 1199-1200).

Lagneau is van oordeel dat de „toelage” die de minister voornemens is aan Vietnam te verlenen, beter aan de vluchtelingen uit Cambodja, Vietnam en Laos in Thailand zou verstrekt worden. Zoals boven reeds bleek is met Vietnam een samenwerkingsakkoord gesloten; er is dus geen sprake van „toelagen”. Deze samenwerking betrefft niet dat België bezorgd is voor de vluchtelingen waarvoor 10 miljoen uitgetrokken is om 150 van hen te onthalen in ons land.

(Vrag. en antw. Senaat, afl. 20, p. 774).

Unctad-gemeenschappelijk grondstoffenfonds.

Burgeon interpelleerde over de houding van België die in deze verschildt van kleine landen als Noorwegen, Zweden en Nederland. Zij steunen de 77 ontwikkelingslanden tegen de D.B.R., G.B., Frankrijk en de V.S.A., die geen beperking van de vrije markt willen op het stuk van de grondstoffen en zeker geen compensatieregeling in handen van de ontwikkelingslanden.

(Vrag. en antw. Kamer, afl. 17, p. 1240 en afl. 20, p. 1498-1499).

Ontwapening en het Belgische Parlement.

Eind mei greep tegelijkertijd een buitengewone algemene vergadering van de Verenigde Naties over ontwapening en de NAVO-top plaats. Een wat paradoxale situatie die in het Belgische parlement aanleiding gaf tot een reeks interpellaties van diverse kamerleden. Minister van Buitenlandse Zaken, Henri Simonet, verzorgde een antwoord. Gaan we eerst even een stapje terug. In maart jongstleden had een delegatie van het Overlegcentrum voor de Vrede (OCV) een onderhoud met volksvertegenwoordigers van verschillende fracties. Overeengekomen werd bij de bespreking van de begroting van Buitenlandse Zaken tussen te komen m.b.t. het bepalen van het Belgische standpunt voor de speciale ontwapeningszitting van de V.N. Uiteindelijk werd daarover geïnterpelleerd op 25 mei in de Kamer door de heren Tobback (BSP), Van Geyt (KPB), Maystad (PSC) L. Bernard (FDF) en mevrouw Maes (VU) en De Meester (CVP). De nauwe samenwerking tussen een groep parlementsleden en het OCV werd daarbij een feit.

De interpellaties zelf nu. Tobback (BSP) schetste een algemene stand van zaken: de neutronenbom, de Salt-II besprekingen, de NATO. Hij waarschuwde voor defaitisme en gevoelens van onmacht en bepleitte een actieve rol van België in het ontwapeningsproces. Van Geyt (KPB) sprak in dezelfde zin en riep de openbare opinie op om de aktie van de regering te beïnvloeden en de plannen van de Europese rechterzijde te dwarsbomen. Hij herinnerde aan het feit dat de NAVO kwalitatief beter bewapend blijft dan het Warschau-pakt.

Mevr. W. De Meester-Demeyer (CVP) verwees, net als Van Geyt, naar de bemoedigende verklaring van de Belgische bisschoppen. Zij pleitte dat België in NATO-ver-

band moet opkomen voor ontwapening, zij het op lange termijn en niet eenzijdig. Mevr. De Meester kantte zich eveneens tegen de neutronenbom. Ze gaf toe, in de ontwikkelingslanden, het verband tussen armoede en geweld te kunnen begrijpen: „Het Westen stoot de positieve krachten in de ontwikkelingslanden af en steunt het establishment dat de bevolking onderdrukt. Daardoor duwt men die positieve krachten in de armen van het andere kamp... Mogen we tevreden zijn over de evolutie der Zuidamerikaanse landen? Moet Europa zich niet distancieren van de Verenigde Staten? Waarom steunen wij geen bevrijdingsbewegingen?”

Mevr. Maes (VU) tenslotte had het over het volgende: „Wat kan België, binnen de NAVO, doen om de bewapeningswedloop af te remmen? Werden afspraken gemaakt met andere, kleine landen? België speelt een rol in de wapenhandel. Wordt alles vermeden om wapens te exporteren naar labiele gebieden? Welke rol hebben de NAVO-landen en België gespeeld in de beslissing omtrent de neutronenbom? Is die beslissing al dan niet definitief? Welke beslissingen werden getroffen door de nukleaire planningsgroep in Denemarken?”

In zijn antwoord stipte Simonet aan dat de Belgische regering een studie omtrent de regionale mogelijkheden inzake ontwapening en bewapeningskontrolle naar het sekretariaat-generaal van de V.N. heeft gestuurd. Dat dokument zou een aktieprogramma op korte termijn en een reeks konkrete maatregelen bevatten ter bevordering van het ontwapeningsproces.

Primordiaal stelt Simonet, als een eerste etappe, de kernkwesitie. België zal zich blijven verzetten tegen de verdere proliferatie van kernwapens en het houden van kernproeven. Gestreefd moet ook worden naar een ernstige vermindering van de konventionele bewapening en een verbod op scheikundige wapens. Kontrolemaatregelen dienen voorgesteld ter beperking van internationale wapentransfers.

G.M.

VERLOREN LEVEN

*Kijk ... hier in dit stuk land,
- dat geen mensenbloed spaarde -
werd mijn broeder verenigd
met de dood ... en de aarde.*

*De aarde ... treurt niet om u
- de wereld kent geen verdriet -
mijn broeder, geen mens die mij ziet
met tranen in stilte om u ...*

*Je leven ... verloren
- een schim paradijs -
maar stervend herboren
in eeuwige peis.*

Jozef Vandromme

VERENIGDE STATEN

CARTER :

DE VINGERS OP DE WONDE

Men hoort en leest in onze informatiemedia veel over de door President Carter gevoerde politiek op wereldvlak maar minder, of niet over de verwezenlijkingen op binnenlands vlak.

Half april kwam de administratie Carter in Camp David samen voor een „gewetensonderzoek” op dit vlak. Sindsdien lagde de President reeds enkele verklaringen af waaruit duidelijk blijkt dat in de V.S. het alles behalve „rozenwater” is voor de gewone man.

Toen op 17 april het voorstel voor fiscale hervorming in het Kongres op allerhande tegenstand botste wees de president op „de sterke, rijke, machtige particuliere belangengroepen, die in het parlement vertegenwoordigd zijn door advocaten e.a. lui die zich inspannen en egoïstische privileges die zij in het verleden veroverden te vrijwaren. De Amerikaanse arbeider, ging hij verder, betaalt de rekening van de rijken die allerfel persoonlijke uitgaven : dure eetmalen, reizen, clublidgelden, theaterbiljetten e.a. van hun belastingen aftrekken”.

Een week later kwam Carter op deze zaak terug en citeerde het voorbeeld van een dokter die, op een wettelijke wijze, 14.000 dollar van zijn belastingen had afgetrokken voor de recepties die hij regelmatig op zijn persoonlijk yacht gehouden had.

Een ander geciteerd voorbeeld was dit van een bedrijfsleider die op één jaar tijd niet minder dan driehonderd achtendertig zakeneetmalen op rekening van de belastingen overhevelde. „Het is de gewone Amerikaan, de arbeider, die inplaats van dergelijke individuen, de belastingen betaalt” onderlijnde de president.

Het zelfde thema werd, op een zelfde brutale toon, door Carter begin mei behandeld tijdens zijn rondreis in de Staten van het Westen.

Voor de balie van Los Angeles verklaarde hij „Wij beschikken over de sterkste concentratie van advocaten in de wereld. Een voor vijfhonderd Amerikanen. Maar 90 procent van deze advocaten staan ten dienste van 10 procent van de bevolking”. De aandacht vestigend op het juridisch systeem in zijn geheel wees hij er op dat „op de vijfhonderdvijfentwintig federale rechters zijn er slechts twintig zwarten of uit een andere kleurgroep en amper zes zijn vrouwen”.

Hij onderlijnde verder „Ik heb talrijke gevangenen bezocht en ik weet dat praktisch alle opgesloten uit de rangen komen van de zwakken en de armen. Het kind van de geprivilegieerde heeft recht op de twijfel, het kind van de armoede zelden”.

Voor de eerste maal maakte de chef van het Witte Huis allusies op de repressie en het politiek geweld tegen zwarten, chicanos (van Mexikaanse oorsprong) e.a. minderheden en citeerde het schandalig geval van drie politiemannen van Houston die slechts tot één jaar gevangenisstraf veroordeeld werden na een gevangene te heb-

ben dood geslagen. President Carter heeft hier de vingers gelegd op een wonde waarover zich steeds meer mensen vragen gaan stellen. Draagt ook hij echter hier geen verantwoordelijkheid?

Begin januari was het één jaar dat de Carter administratie aan het bewind is en ondanks het feit dat Carter bij de presidentsverkiezingen heel wat stemmen haalde in de arme lagen van de bevolking heeft hij tot heden weinig gedaan om zijn verkiezingsbeloften te vervullen.

Zo is het een feit dat de benoeming van de Federale rechters het voorrecht is van de President. Benoeming die dan door de Senaat moet bekrachtigd worden. Op de tweeëndertig rechters die tijdens het laatste jaar benoemd werden kwamen er slechts twee zwarten en één vrouw voor. Tussen woorden en daden ligt dus wel een hele afstand.

Er is ook het feit dat de politieke benoemingen zwaar doorwegen. (de overweldigende meerderheid der rechters zijn demokraten dus van de partij van Carter). Zo is er het geval Maraton, procureur van Pennsylvania en republikein, geliquideerd door de minister van justitie op het ogenblik dat hij een onderzoek had ingezet tegen twee democratische Congresleden van zijn staat betrokken bij financiële manipulaties.

Het zelfde betreft de proliferatie van de advocaten die het resultaat is van de complexiteit van het juridisch systeem o.m. inzake belastingen en verzekeringen. Waarnemers vermennen dat Carter zijn toevlucht neemt tot wat populistische uitlatingen die sommigen als demagogisch aanschouwen omdat hij aanvoelt dat zijn greep op de openbare opinie aanzienlijk afneemt. Een recent gehouden opiniepeiling door het agentschap Associated Press en de T.V. keten NBC gaf wel aan dat tachtig procent van de Amerikanen hun president als „aerlijk” en een „hard werker” beschouwen, maar slechts 29 procent van mening zijn dat hij zijn taak als president volwaardig volbrengt...

Voor een degelijke achtergrondinformatie over de internationale gebeurtenissen : abonneer U op VREDE, maandblad voor internationale politiek.

Leesgeld per jaar is 300,- fr.

Proefnummer op aanvraag.

ORGANISATIES

BOYCOT OUTSPAN AKTIE - BELGIE

1. Waarom Boycot Outspan Aktie ?

Toen Boycot Outspan Aktie eind zestiger jaren in Nederland ontstond stonden vooral 4 punten centraal :

- Voorlichting geven over de situatie in Zuidelijk Afrika.
- Duidelijk de relatie leggen tussen wat daar en hier gebeurt (dit door middel van de „symbolische“ Outspan-sinaasappel).
- De gevoeligheid voor een totale boycot van de minderheidsregimes in Zuidelijk Afrika verhogen.
- Steun aan de strijd van de bevrijdingsbewegingen in Zuidelijk Afrika (A.N.C., SWAPO).

Nu, zoveel jaren later staan deze punten nog steeds centraal.

B.O.A. heeft ondertussen zusterorganisaties in Nederland, Frankrijk, Duitsland, Zwitserland, Groot-Brittannië, Ierland, Zweden en in ons eigen land.

2. Werking B.O.A. - België.

In samenwerking met een aantal andere organisaties werkt B.O.A.-België concreet :

- Voor een blijvende opschorting van het cultureel akkoord.

- Voor stopzetten en terugtrekken van de Belgische investeringen in Zuid-Afrika.
- Voor een emigratiestop naar Zuid-Afrika.
- Voor het terugtrekken van wapenlicenties (F.N.) uit Zuid-Afrika.
- Voor een onvoorwaardelijke steun aan het A.N.C. (Zuid-Afrika) en aan de ondergrondse Zuidafrikaanse vakbond SACTU, SWAPO (Namibië) en het Patriottisch Front (Zimbabwe).

Hiertoe :

- Organiseren en stimuleren we informatie-avonden over Zuidelijk Afrika.
- Verspreiden we massaal informatie over Zuidelijk Afrika.
- Stimuleren en ondersteunen we plaatselijke acties.
- Doen we straatacties.
- Werven we fondsen voor de bevrijdingsbewegingen.

Ons actiejaar start ieder jaar met een nationaal kongres (februari).

Steeds meer plaatselijke groepen nemen dit initiatief over. Dit jaar werden als gevolg van dit kongres door tientallen plaatselijke groepen een anti-apartheidsweek georganiseerd.

Boycot Outspan Aktie beschikt over een aantal sprekers voor het inleiden van info-avonden. Er zijn een film en een aantal diareksen over Zuid-Afrika en Namibië beschikbaar.

Verder beschikken we over literatuur, platen, fototoonstellingen en aktiemateriaal (T-Shirts, stickers, enz.). Een volledige lijst van beschikbaar materiaal wordt U op aanvraag toegestuurd.

Daar onze werking nog steeds op geen enkele manier gesubsidieerd wordt hebben we met een permanent financieel probleem te kampen.

Financiële steun is dus steeds welkom.

Kontaktadres : Boycot Outspan Aktie,
Halewijnlaan 47 D 7
2050 ANTWERPEN
Tel. 031/ 19.09.29
P.C.R. 000-0212444-14

BOEKHANDEL

DE FAKKEL

Pluimstraat 14, 8500 KORTRIJK
Tel. 056/ 22.13.16

Men vindt er de NIEUWSTE BOEKEN
en GROTE KEUS JEUGDWERKEN

Korting voor rechthebbenden

NIEUWE UITGAVEN

STOP DE NEUTRONENBOM. Een brochure met foto's over de akte in Nederland en in bijzonder over het internationaal forum van 18-19 maart te Amsterdam.
Prijs : 20 fr, plus 10 fr, port.

In de reeks : „Dossiers en documenten“.
Een brochure over „De ekonomie van Porto-Rico“.
Een overzicht over de ekonomische struktuur ; de sociaal ekonomische kwalen ; de verhouding Porto-Rico en de Verenigde Staten en de toekomst van de Porto-Ricaanse ekonomie.
Een dokument opgesteld door de Socialistische Partij van Porto-Rico (onafhankelijkheidsbeweging).
Prijs : 60 fr, plus 7 fr, port.
Te verkrijgen door overschrijving op Prk. 000-0956015-80 van Vrede v.z.w. - 9000 Gent.

De „Topboekhandel“
ALLE UITGAVEN
Meer dan 300.000 „pocket“
boeken in 6 talen

CORMAN

Ravensteinstraat 28-30
1000 BRUSSEL
Tel. 02/ 511.67.29

Sociale Zetel :
Ad. Buylestraat 51
8400 OOSTENDE
Tel. 059/ 70.27.24

Kustlaan 169 en
Strandstraat 9
8300 HET ZOUTE
Tel. 050/ 60.18.28

Het boek dat u zoekt is
er. Zoniet **CORMAN**
zoekt en vindt.
M. CORMAN,
8400 OOSTENDE
Prk. 16.83.33

BOEKENFONDS MARNIX

Heeft steeds een uitgebreide keus van :

- Literaire
  - Wetenschappelijke
  - Politieke
- boeken.

Alsook :

- Engelse
(Penguin - Pelican...)
  - Franse
(Livres de Poche - 10/18...)
  - Duitse
(D.T.V. - Goldmann...)
- pocketseries.

AJUNLEI 18 - 9000 GENT
(evenwijdig met Veldstraat)

Tel. 091/ 25.10.92
Doorlopend geopend van 8.30 u. - 18.30 u.

VRIJE TOEGANG

ALLE GOEDE DINGEN BESTAAN IN 3

1. **KWALITEIT** alleen grote merken :
PHILIPS - AEG - GRUNDIG - BAUKNECHT - SIEMENS - DUAL - BRAUN - TOSHIBA
2. **PRIJS** de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen in onze discount-afdeling.
3. **SERVICE** eigen gespecialiseerde technische dienst, gegarandeerde herstelling van alle merken.

Stereo & Hifi
Kleuren TV
Huishoudapparaten

Electros

aan het stadhuis te Oostende.

TE ZOT...

- Frankrijk blijft in het nieuws. Na in maart de verkiezingen te hebben gewonnen, gaat rechts resoluut in het offensief. De kiesbeloften worden opgeborgen en een reeks prijsverhogingen in de openbare diensten aangekondigd. De prijs van de steenkolen verhoogt met 8,7 procent, de tarieven voor trein en metro respectievelijk met 15 en 20 procent, de posttarieven eveneens met 20 procent. Ondertussen is er ook nog de interventie in Shaba bijgekomen. Mei 1968 lijkt ver...

- Giscard en Mobutu zijn goeie maatjes geworden. Giscard is wel niet kieskeurig bij het kiezen van zijn vrienden. Onlangs nog verklaarde de ex-direkteur van de CIA, John Stockwell, dat de Verenigde Staten indertijd in Angola de 'bevrijdingsbewegingen' die de MPLA vijandig gezind waren, financieel gesteund heeft. De bevestiging eigenlijk van wat iedereen vermoedde. Maar er is meer, o ironie van de geschiedenis. Het geld, zo'n anderhalf miljoen dollar, is nooit ter bestemming geraakt, maar in de zakken verdwenen van Mobutu. Zo hoor je het ook eens van een ander.

- Nog onder het hoofdstuk verdwijningen. Een Amerikaanse nukleaire onderzoekskommissie heeft medegedeeld dat in Pennsylvania, tussen september 1976 en september 1977, ongeveer 11 kilo verrijkt uranium zoek is geraakt. Kongresleden en CIA-mensen beweren dat een deel daarvan tot in Israël zou zijn geraakt.

- En de reeks verdwijningen gaat verder. Prof. Franck rekende uit dat de belastingsfraude in België jaarlijks 150 miljard frank bedraagt. Het begrotingstekort bedraagt om en bij de 70 miljard. Wij menen dat er geen krisisswet nodig is...

- Staatssecretaris Eyskens pleitte onlangs in Tessenderlo voor een toename van de nataliteit, die zou nodig zijn om het negatieve saldo op de „balans van leven en dood" goed te maken. We beginnen de logica van dat heerschap en de kringen waarin hij vertoeft te kennen : eerst de sociaal-pedagogische toelage, dan het parttime werk voor de vrouw en nu... moeten er opnieuw meer kindjes gekocht worden. Los daarvan zou Eyskens zich beter wat meer bekommeren om de „balans van leven en dood" in Chili bijvoorbeeld.

- Wat betreft datzelfde Chili. Recentelijk keurde het Amerikaans ministerie van landbouw en commercieel exportkrediet goed voor dat land, ondanks het officiële standpunt dat er geen krediet meer wordt verleend tot de militaire regering meer rekening gaat houden met de mensenrechten.

- De Chinese partijleiding heeft officieel de interventie van de Franse en Belgiese para's in Shaba toegejuicht. Daarnaast worden economische betrekkingen aangeknoopt met Indonesië, toevallig één van de meest moordende regimes ter wereld. De Chinese buitenlandse politiek wordt stilaan één van de meest reactionaire die we kennen. Is er soms iemand die zich nog het ontstaan van het sino-sowjet konflikt herinnert...?

- Gelezen. In het Mexicaanse stadje Cocacalee liet de burgemeester zijn agenten het vuur openen op betogende arbeiders van de lokale bananenplantage. Balans : 2 doden. Uit wraak hebben de arbeiders het gemeentehuis bestormd en de burgemeester verplicht 50 bananen te verorberen. Daarna ging iedereen naar huis. Behalve de burgemeester natuurlijk.

- Een spart geval. Aan het Zuidafrikaanse parlement werd een rapport voorgelegd waaruit blijkt dat een speciaal en geheim fonds werd opgericht om de gunsten van buitenlandse journalisten „af te kopen". Wil Walter Geerts even opstaan a.u.b.

- De Franse senator E. Bonnefou(s) heeft voorgesteld voor het uitvoeren van de doodstraf de guillotine te vervangen door een dodelijk gif. De senator vindt dat voor de uitvoering van de doodstraf een middel moet worden aangewend dat meer aan de zeden en de gebruiken van de moderne samenleving is aangepast dan de barbaarse valbijl. Zonder commentaar.

- Een studie van het Ministerie van Nationale Opvoeding wijst uit dat 5 procent kinderen van hogere kaders hun eerste schooljaar moeten overzitten. Voor kinderen van geschoolde arbeiders bedraagt het percentage 17 procent, voor kinderen van niet-geschoolde arbeiders 25 procent. Van reproductie van sociale ongelijkheid gesproken.

- De Amerikaanse vice-president Mondale en de Filippijnse president Marcos ondertekenden in Manilla een samenwerkingsakkoord ten bedrage van 41 miljoen dollar. Ze bespraken ook de toekomst van de Amerikaanse basissen in dat land. De Filippijnen worden beschouwd als één van de Zuidziasiese landen waar de mensenrechten het zwaarst worden geschonden.

- Einde februari waren in Vlaanderen 3.463 leerkrachten werkloos, waarvan 549 mannen en 2.914 vrouwen.

... OM LOS TE LOPEN

